

MASTEROPPGAVE

Emnekode: ECO5005

Navn: Johan Kosmo Larsen
og Sander Husebø

Rekruttering til Master i Regnskap og Revisjon

En analyse av faktorer som påvirker studenters valg av
masterprogram

Dato: 23.05.2023

Totalt antall sider: 87

Abstract

The Norwegian auditing industry is a growing industry that need to attract new employees. At the same time, Norwegian universities offering a Master's degree in Accounting and Auditing are facing challenges in recruiting enough students. Therefore, the aim of this study has been to investigate the factors influencing the intention of bachelor's students to choose a Master's degree in Accounting and Auditing.

The data collection and the hypotheses are based on the Theory of Planned Behavior. According to the theory, a person's intention can be explained by attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control. We designed a questionnaire based on previous research in the field, which received 923 valid responses, with 829 responses from bachelor's level and 94 from students taking the Master's program in Accounting and Auditing.

The findings from the analysis show that attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control have a positive relationship with the intention to study for a Master's degree in Accounting and Auditing. The analyses show that subjective norms have the strongest relationship. The student's close social circle (parents and friends) has the most substantial relationship for subjective norms. The analyses also show that the student's perceived personality and skills about being able to complete the study have a strong relationship. This knowledge can help increase recruitment to the auditing industry and the study's recruitment.

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet som en avsluttende del av vår Master i Regnskap og Revisjon ved Handelshøgskolen på Nord universitet og utgjør 30 studiepoeng. Vi har skrevet oppgaven i samarbeid med TRANSACT-prosjektet¹ ved Nord universitet.

Temaet for oppgaven er å se på rekrutteringsutfordringer til masterutdanningen vår, noe som har gjort dette nært og veldig interessant. Oppgaven har utfordret oss faglig, men har gitt oss muligheten til å tilegne oss ny kunnskap. Vi opplever at oppgaven har gitt betydelig faglig utbytte.

Vi ønsker å takke alle universitetene og høyskolene som hjalp til med datainnsamlingen, og viste stor interesse for temaet vårt. Samt ønsker vi å takke alle studentene som tok seg tid til å delta i undersøkelsen, slik at vi fikk muligheten til å gjennomføre vår masteroppgave, og samtidig undersøke et interessant tema.

Vi ønsker også å rette en stor takk til veilederne våre Anatoli Bourmistrov og Anne-Cathrine Bernhoft. De har gitt oss god rådgivning, oppfølging og tilbakemeldinger, og ikke minst gode råd til litteratursøk. Vi ønsker også å takke Espen John Isaksen for god hjelp til bruk av statistikkverktøyet SPSS og gjennomførelse av analysene.

Avslutningsvis vil vi takke familie og venner for god støtte underveis i skrivingen, og for god hjelp til korrekturlesning.

Bodø, 23. mai 2023

Johan Kosmo Larsen og Sander Husebø

¹ Denne masteroppgaven er en del av «Transformative capabilities of the accounting profession: Study of Norwegian small and medium accounting practices» (TRANSACT)-prosjektet, som finansieres av Norges forskningsråd (NFR), prosjektnummer 301717. <https://www.nord.no/om/fakulteter-og-sentre/handelshogskolen/transact>

Sammendrag

I denne oppgaven har vi undersøkt hva som er grunnen til at bachelorstudenter velger å studere en master i regnskap og revisjon. Det gamle slagordet om at «*revisor er en grå, kjedelig og middelaldrende mann*» ser ut til å fortsatt eksistere den dag i dag, selv om revisjonsbransjen har vært gjennom store endringer de siste årene. Revisjonsbransjen er en stadig voksende næring, hvor utviklingen i samfunnet, i form av økt fokus på bærekraft og digitalisering, påvirker arbeidsoppgavene til revisoren. For å holde følge med utviklingen viser en omdømmekampanje gjennomført av de fem største revisjonsselskapene i samarbeid med Revisorforeningen, at revisjonsbransjen trenger å ansette flere nyutdannede de neste årene. Her har revisjonsbransjen en jobb å gjøre med å presentere den utviklingen som har vært, for å tiltrekke seg bachelorstudenter til masterutdannelsen i regnskap og revisjon. Men vil dagens unge bli revisor? Dette leder oss til problemstillingen:

Hvilke faktorer kan forklare bachelorstudenters intensjoner om å studere master i regnskap og revisjon?

For å undersøke dette, har vi tatt i bruk det teoretiske rammeverket til Icek Ajzen, teorien om planlagt atferd. Denne går ut på at intensjonen til studentene kan forklares gjennom de tre faktorene holdning, subjektive normer og opplevd atferdskontroll. Teorien er også gjennomgående i den kvantitative tilnærmingen i datainnsamlingen. Gjennom denne har vi testet åtte hypoteser hvor vi undersøker de bakenforliggende faktorene som kan forklare studentenes valg om å studere en master i regnskap og revisjon. Lignende studier er tidligere gjennomført i USA, New Zealand og Sverige, hvor vi gjennom egne analyser sammenligner resultatene opp imot disse tidligere forskningsartiklene, for å undersøke forskjellene mellom landene. Det er store forskjeller mellom landene om hvordan revisjonsutdannelsen er bygget opp, men ved å tilpasse studien mot en norsk kontekst, har vi gjennom analysene våre også internasjonal forankring bak hovedfunnene våre.

For å innhente data har vi gjennomført en spørreundersøkelse for å belyse hvilke faktorer som påvirker bachelorstudentene til å velge eller ikke velge en master i regnskap og revisjon. Til sammenligning har vi gjennomført en lignende spørreundersøkelse rettet mot de som allerede studerer master i regnskap og revisjon, for å se om svarene har sammenheng, og på denne måten kunne klare å uttale oss om bachelorstudentene har nok kjennskap til studieretningen før de tar valget. Spørreundersøkelsene ble sendt ut til alle de 14 utdanningsinstitusjonene i

Norge. Vi kom totalt opp i 923 gyldige svar, med henholdsvis 829 respondenter på bachelornivå og 94 studenter som allerede tar en master i regnskap og revisjon.

Funnene fra analysen viser at de tre begrepene fra teorien har en sammenheng med intensjonen, hvor subjektive normer har sterkest sammenheng. Startlønn og en studie med høy arbeidsmengde viste til ingen sammenheng med intensjonen til studentene. Videre svarer bachelorstudentene at de har relativt gode holdninger til studiet. Noe som viser at omdømmeproblemet kanskje ikke er størst blant studentene. I motsetning ser vi at flere blir anbefalt av foreldre og venner til å ikke velge master i regnskap og revisjon, slik at noe av omdømmeproblemet ligger hos studentenes sosiale omgangskrets. Vi finner også at flere studenter følte de ikke kunne svare på spørsmålene knyttet til om deres personlighet og ferdigheter var passende for studiet, noe som kan peke i retning av at studentene ikke har nok kunnskap om studiet før de tar valget. Våre funn forteller oss dermed at oppfatningen av studiet blant studentenes sosiale omgangskrets ikke er godt nok. Samtidig som studentene har for lite kunnskap om hva studiet innebærer til at de føler seg trygge nok til å velge det. Funnene kan være nyttige for å vite hva man skal fokusere på for å rekruttere flere studenter.

Oppsummert svarer kun 16% av studentene at de tenker å velge master i regnskap og revisjon etter endt bachelor. 18% av bachelorstudentene svarer at de ikke ønsker å ta en masterutdannelse, og ca. 50% sier de heller foretrekker å ta en siviløkonomutdannelse. Potensialet knyttet til å få flere studenter til å velge master i regnskap og revisjon, fremfor andre studier, er dermed høyt.

Innholdsfortegnelse

Abstract	i
Forord	ii
Sammendrag	iii
Innholdsfortegnelse	v
Tabelloversikt	vii
Figuroversikt	vii
Vedleggoversikt	vii
Forkortelser	viii
Kapittel 1.0 Innledning	1
1.1 Aktualisering	1
1.2 Formål og problemstilling	4
1.3 Oppgavens bidrag	5
1.4 Oppgavens oppbygning	5
Kapittel 2.0 Litteraturgjennomgang og teoretisk rammeverk	7
2.1 Tidligere forskning	7
2.2 Teorien om planlagt atferd	12
2.2.1 Intensjon	13
2.2.2 Holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll	14
2.3 Begrensninger i teorien om planlagt atferd	16
2.4 Forskningsmodell med hypoteser	17
2.5 Oppsummering	20
Kapittel 3.0 Metode	21
3.1 Valg av forskningsdesign	21
3.2 Populasjon og utvalg	22
3.3 Datainnsamling	23
3.4 Dataanalyse	26
3.4.1 Presentasjon av analysemetoder	27
3.5 Operasjonalisering av variabler	30
3.5.1 Reliabilitetsanalyse	30
3.5.2 Prinsippal komponent analyse	34
3.5.3 Variabler til hypotesetestingen	37
3.5.4 Kontrollanalyse MRR-studenter	37
3.6 Reliabilitet og validitet	38
3.6.1 Reliabilitet	38
3.6.2 Validitet	40
3.7 Oppsummering	41
Kapittel 4.0 Analyse	42
4.1 Deskriptiv analyse	42
4.1.1 Deskriptiv analyse av «intensjon»	42
4.1.2 Deskriptiv analyse av de tre faktorene for bachelorstudenter	44
4.1.3 Deskriptiv analyse av de tre faktorene for MRR-studenter	45
4.1.4 Oppsummering deskriptiv analyse	47
4.2 Korrelasjonsanalyse	48
4.3 Multipel regresjonsanalyse	50

4.3.1 Hypotesetesting for H1a, H1b, H2 og H3	50
4.3.2 Hypotesetesting for H2a, H2b, H3a og H3b	53
4.4 Oppsummering	55
Kapittel 5.0 Diskusjon.....	56
5.1 Diskusjon av funn.....	56
5.1.1 Holdninger.....	57
5.1.2 Subjektive normer	58
5.1.3 Opplevd atferdskontroll.....	59
Kapittel 6.0 Avslutning	62
6.1 Konklusjon	62
6.2 Begrensninger og videre forskning	63
Litteraturliste	65
Vedlegg	69

Tabelloversikt

Tabell 1 Oversikt resultater fra tidligere studier	11
Tabell 2 Sammenligning av korrelasjon.....	16
Tabell 3 Oversikt antall respondenter	26
Tabell 4 Tolkning av pearsons r.....	29
Tabell 5 Fordeling på avhengig variabel "intensjon"	31
Tabell 6 Fordeling på uavhengig variabel "holdning"	32
Tabell 7 Fordeling på uavhengig variabel "subjektive normer".....	33
Tabell 8 Fordeling på uavhengig variabel "opplevd atferdskontroll"	33
Tabell 9 Rotert komponent matrise	36
Tabell 10 Cronbachs alfa oversikt.....	39
Tabell 11 Hvilken masterretning tenker studentene å velge	43
Tabell 12 Fordeling på avhengig variabel «intensjon», fordelt på bachelorkullene	44
Tabell 13 Fordeling på uavhengig variabel "holdning" for MRR-studenter.....	46
Tabell 14 Fordeling på uavhengig variabel "subjektive normer" for MRR-studenter	46
Tabell 15 Fordeling på uavhengig variabel "opplevd atferdskontroll" for MRR-studenter.....	47
Tabell 16 Korrelasjonsmatrise	49
Tabell 17 Multippel regresjonsanalyse av hypotese H1a, H1b, H2 og H3	50
Tabell 18 Multippel regresjonsanalyse av hypotese H2a, H2b, H3a og H3b	53
Tabell 19 Oversikt hypoteser	55

Figuroversikt

Figur 1 Teorien om planlagt atferd (Ajzen, 2005)	13
Figur 2 Forskningsmodell basert på teorien om planlagt atferd.....	19

Vedleggoversikt

Vedlegg 1: Spørreskjema bachelorstudenter	69
Vedlegg 2: Spørreskjema MRR-studenter	74
Vedlegg 3: Fordeling spørsmål «MRR er veldig tallfokuset»	78

Forkortelser

MRR: Master i regnskap og revisjon

Revl.: Revisorloven

TPA: Teorien om planlagt atferd

TOH: Teorien om overveid handling

VIF: Variance inflation factor

Kapittel 1.0 Innledning

1.1 Aktualisering

Revisjonsbransjen har endret seg mye de siste årene, og er i stadig utvikling. Fokus på likestilling, mangfold og utvikling har stått sentralt de siste årene, og vært med på å endre revisjonsbransjen (Revisjon og Regnskap, 2023). Revisors oppgaver blir stadig flere i takt med utviklingen i samfunnet. De siste årene med økt fokus på bærekraft og digitalisering har gitt revisjonsbransjen nye muligheter og flere arbeidsoppgaver. Rådgiver for bærekraft og selskapsrapportering i Revisorforeningen, Simen Kristiansen (2019) sier at «*revisorer blir å spille en viktig rolle dersom samfunnet skal lykkes med en bærekraftig omstilling*». Revisor attesterer allerede på bærekraftsrapporteringer, og vil få et utvidet omfang av dette ved nye rapporteringskrav i fremtiden. Dette har ført til at revisjonsselskapene besitter mye kompetanse som er nyttig for rapporterende selskap. Digitalisering tilfører revisorbransjen nye muligheter, både i form av at arbeidsoppgaver endres, og hvordan kundene opererer. Flere av revisors rutineoppgaver er allerede borte som en følge av digitaliseringen, som igjen åpner opp for nye spennende oppgaver (Revisorforeningen, 2022). Endringene som følge av digitalisering var ikke naturlig at skulle ende i økt arbeidsmengde for revisorer. Tidligere undersøkelser antydte at dette kunne få negative konsekvenser for revisjonsbransjen. Frey og Osborne (2017) undersøkte hvorvidt ulike yrker er utsatt for digitalisering i nær fremtid. For regnskapsførere og revisorer fant de en 94% mulighet for at eksisterende oppgaver kan forsvinne eller bli erstattet, som en følge av digitaliseringen. En senere studie gjennomført av Tiberius og Hirth (2019) undersøkte hvilken påvirkning digitalisering ville ha for revisjonsbransjen. Her kom de frem til at digitalisering ikke ville føre til for store endringer, og at digitalisering ikke vil erstatte revisoren, men heller gi avlastning og støtte. Utvidet ansvarsområde har dermed medført at behovet for revisorer har blitt større.

Til å møte det økende behovet trenger selskapene å få utdannet og ansatt flere revisorer, noe som viser seg å være en utfordring. I 2022 startet Revisorforeningen en omdømmekampanje sammen med de fem største revisjonsselskapene i Norge. I forbindelse med kampanjen gikk Revisorforeningen og selskapene sammen ut til mediene med budskapet om at de trenger 5 000 nye revisorer de neste fem årene. Dette begrunnes i at «*samfunnsoppgavene står i kø*» og at bransjen opplever en høy turnover, altså at mange av deres ansatte velger å gå videre til nye arbeidsoppgaver utenfor revisjonsbransjen (Revisorforeningen, 2022). Økt etterspørsel etter arbeidskraft kombinert med høy turnover, fører til at personer med relevant utdanning vil være svært attraktive de neste årene. Revisorforeningen har gitt oss tilgang til noen

undersøkelser de gjennomførte i 2022, der deltakere på kursene til Revisorforeningen ble spurt om hva som var de største utfordringene i revisjonsbransjen. Resultatene viser at hele 70% av alle deltakerne tok opp utfordringen med å ansette nok folk som den største utfordringen (personlig kommunikasjon, 17. januar 2023). Kommunikasjons- og strategidirektør i Revisorforeningen, Cathrine Torp, forteller at de fleste deltakerne på disse kursene er ansatte fra de mindre revisjonsselskapene. I tråd med revisjonsselskapenes forventede etterspørsel av tjenester de neste årene, står man dermed ovenfor en utfordring som virkelig er satt på dagsorden. Nyeste rapport fra Revisorforeningen viser en rekrutteringsvekst på 13% fra 2021 til 2022, som viser til at omdømmekampanjen kan ha satt fotavtrykk og engasjert flere studenter (Revisorforeningen, 2023).

Samtidig som revisjonsbransjen trenger rekordmange nyansettelser de neste årene, opplever de ni utdanningsinstitusjonene i Norge som tilbyr master i regnskap og revisjon (MRR), at de ikke klarer å fylle studieplassene sine. Anne-Cathrine Bernhoft, dosent på Handelshøgskolen ved Nord universitet, forklarer at bare to av ni institusjoner har klart å fylle studieplassene sine (personlig kommunikasjon, 14. februar 2023). Dette vil si at kombinert med at selskapene sliter med å ansette nok revisorer, sliter også utdanningsinstitusjonene med å utdanne nok revisorer. Bransjens utfordring er altså ikke kun å tiltrekke seg revisorer til å fylle arbeidsplassene, de sliter også med å tiltrekke seg studenter til å ta relevant utdanning. Revisjonsselskapene ansetter nå studenter med ulike masterutdanninger (master i finans, master i økonomi og administrasjon, med mer), samt også studenter med kun bachelorutdanning. Disse kan arbeide som revisor, men kan ikke signere på oppdrag eller få tittelen statsautorisert revisor, før de har gjennomført og bestått MRR. For å bli statsautorisert revisor i Norge stilles det strenge krav. Kravene ble innstrammet fra 2021, der revisor nå må bygge på bachelorgraden (eller en annen mastergrad) med en master i regnskap og revisjon (Revisorforeningen, 2021). Dette kommer i tillegg til kravene om antall år i praksis og gjennomført revisoreksamen. Så dersom revisjonsselskapene ønsker å ansette flere, samtidig som de beholder de ansatte lengre i arbeid (reduisert turnover), er attraktiviteten til MRR nødt til å øke.

Sett i lys av omdømmekampanjen til Revisorforeningen, kan man stille seg undrende til hva som er årsaken bak det lave omdømmet til revisjonsbransjen. Regnskaps- og revisjonsbransjen har vært preget av noen store regnskapsskandaler som Finance Credit, Enron, Kraft & Kultur, Lunde Gruppen og Sponsor Service. I tillegg ser man at større

underslag hos norske selskaper kommer ofte frem i lyset, hvor revisors rolle har blitt et sentralt tema. I etterkant har det vært stilt spørsmål til «*hvor var revisor?*»², og skapt stor skepsis til tilliten til revisjonsbransjen. Et av Benjamin Franklin mest kjente sitater «*it takes many good deeds to build a good reputation, and only one bad one to lose it*» (Eccles et al., 2007), gjenspeiler hvor lite som skal til før revisor mister tilliten og omdømmet i samfunnet. «*Det klassiske bildet av en revisor er en grå, kjedelig og nærmest pertentlig middelaldrende mann. Det er et bilde som passer godt for bransjen*» og «*Mange anser dem for å være de kjedeligste av de kjedelige. Men revisorer og regnskapsførere kan ikke noe for det*» er sitater henholdsvis fra Dagens Næringsliv (Djurve, 2002) og VG (2003). Selv om sitatene er noen år gamle, viser dette til inntrykket mange har hatt, og fortsatt har av revisorer og revisjonsbransjen. Heldigvis er ikke bildet så svart/hvitt den dag i dag. Stenvold og Degerstrøm (2020) motsvarer sitatet fra Dagens Næringsliv med at vi i dag ser en utvikling i bransjen, der likestilling er høyt prioritert og gjennomsnittsalderen er langt lavere enn en «*middelaldrende mann*». Inntrykket av hva en revisor «er» vil nok fortsatt henge igjen hos mange, der slike overskrifter, i store norske aviser, kan ha bidratt til å skape et dårlig bilde av bransjen, og et dårlig omdømme.

Revisor skal fremstå med tillit, og en av revisors viktigste oppgaver er å opptre som «*allmennhetens tillitsperson*», etter revisorloven (revl., 2020, § 9-1). Derfor er omdømmet og tilliten til allmenheten svært viktig. I den forbindelse har Revisorforeningen satt i gang en pågående kampanje, hvor de fokuserer på hvor viktig signaturen til revisor er (Revisorforeningen, u.å.). En spørreundersøkelse publisert i Finansavisen (Grandal, 2020) henviser til at revisor opplever «*skyhøy tillit*» fra norske politikere og bedrifter. I motsetning opplever den norske befolkningen større tillit til en rekke andre yrker, enn til revisoryrket.

For å undersøke litt mer om bachelorsstudenters tanker om revisorrollen, besøkte administrerende direktør i Revisorforeningen, Karen Kvalevåg, Norges Handelshøyskole i 2022. Her tok hun temperaturen på hva bachelorstudentene tenker om revisorrollen og sammenlignet svarene med Revisorforeningens medlemmer, som viste seg å være bekymringsverdige. Under 5% av studentene som responderte svarte at de anser revisorer for sosiale, og over 20% svarte at revisjonsyrket høres kjedelig ut (personlig kommunikasjon, 17.

² Se eksempelvis masteroppgaven til Lillestrand, S. D. & Pedersen, I. (2016). *Hvor var revisor? : en studie av revisors ansvar for å forebygge og avdekke underslag, og forventningsgapet mellom revisor og samfunnet*. Oppgaven undersøker revisors ansvar for å forebygge og avdekke underslag.

januar 2023). Som Woxholt (2022) sier, så trenger samfunnet revisorer både i gode og dårlige tider. Det viser til at yrket er både trygt og stabilt, og burde sammen med økt etterspørsel gitt økte intensiver til å velge MRR. Datainnsamlingen til Revisorforeningen er særdeles spennende for vår studie, og viser at revisjonsbransjen sammen med utdanningsinstitusjonene er nødt til å øke omdømmet og attraktiviteten til både yrket og utdanningen.

1.2 Formål og problemstilling

Formålet med denne masteroppgaven er å belyse hvilke forklaringsfaktorer som påvirker bachelorstudenter til å studere master i regnskap og revisjon. Problemstillingen er formulert som følgende:

Hvilke faktorer kan forklare bachelorstudenters intensjoner om å studere master i regnskap og revisjon?

Til å besvare problemstillingen og hypotesene våre vil vi ta i bruk teorien om planlagt atferd (TPA), som er en sosialpsykologisk teori utviklet av Icek Ajzen i 1991. Teorien er bygget på tidligere forskning som har identifisert sammenhenger mellom intensjon og atferd, og Ajzen mener at det finnes tre faktorer som er med på å forklare intensjonen: holdninger, subjektive normer og opplevd atferdskontroll. Teorien er anvendt i flere ulike sammenhenger for å måle intensjonen knyttet til en atferd. Deriblant finnes det flere studier som har anvendt teorien for å se på studenters intensjon til å ta en master i regnskap (Cohen & Hanno, 1993; Karlsson & Noela, 2018; Tan & Laswad, 2006).

Vi har valgt å basere vår forskning på de tre tidligere studiene nevnt ovenfor, og da i hovedsak på forskningen til Tan og Laswad (2006). Tan og Laswad (2006) sin undersøkelse er gjennomført på studenter i New Zealand, og det er 17 år siden denne ble utgitt. Cohen og Hanno (1993) sin undersøkelse er også eldre, og den er gjennomført i USA. For Karlsson og Noela (2018) sin undersøkelse ligger denne noe nærmere oss, da den er gjennomført i Sverige i 2018. Dog, er denne basert på en forenklet versjon av teorien om planlagt atferd og innehar ikke de samme variablene, noe vi vil forklare senere i kapittel 2.0 *litteraturgjennomgang og teoretisk rammeverk*. Vi ønsker å gjøre forskningen i norsk kontekst da vi tror det kan gi oss andre og mer nærliggende resultater enn det som er funnet tidligere. Vi bruker funnene i de tidligere forskningene til å sammenligne med våre funn, samt at vi har innhentet data fra

studenter som allerede har valgt MRR, for å sammenligne disse resultatene med bachelorstudentene.

Problemstillingen og hypotesene belyses ved å analysere datamaterialet fra spørreundersøkelsen vi har sendt ut til 14 ulike utdanningsinstitusjoner i Norge.

Spørreundersøkelsen vil bli nærmere redegjort og gjennomgått i metodedel. Undersøkelsen mottok ca. 1 000 respondenter, hvor totalt 829 gyldige svar representerer datamaterialet til analysen over bachelorstudentenes atferd, og 94 gyldige svar representerer MRR-studentene.

1.3 Oppgavens bidrag

Som nevnt i forrige delkapittel finnes det tidligere forskningsartikler i andre land hvor teorien om planlagt atferd er benyttet for å analysere intensjonen om å studere regnskap. Vår oppgave bidrar derimot til å teste teorien opp mot revisjonsutdannelsen i Norge, for å se på hvilke faktorer som er avgjørende for studentenes valg av studie. Med forankring i teorien, trekker vi inn de tidligere studiene for å sammenligne hvilke handlingsmønstre som påvirker studenter til å ta en master i regnskap og revisjon. Samtidig trekker vi inn hvilke faktorer som faktisk påvirker valget til de studentene som allerede studerer master i regnskap og revisjon.

Oppgaven vår vil ha et bidrag inn mot den norske revisjonsbransjen som helhet. Studiestedene som tilbyr master i regnskap og revisjon vil kunne se hvilke områder de bør fokusere på for å tiltrekke seg flere studenter. Revisorforeningen har selv uttrykt ønske om en spørreundersøkelse rettet mot studentene for å kartlegge hvor de kan tilspisse promoteringen av yrket mot studenter (personlig kommunikasjon, 17. januar 2023). Som Revisorforeningen, vil revisjonsselskapene dra nytte av å vite hvor de skal rette fokuset for å øke omdømmet, slik at de kan rekruttere i tråd med målsetningen om 5 000 nyutdannede innen 2026 (Revisorforeningen, 2022).

1.4 Oppgavens oppbygning

Masteroppgaven vår inneholder 6 kapitler. Her vil vi kort redegjøre for innholdet i de ulike kapitlene.

I kapittel 1 har vi tatt for oss innledningen på temaet, der vi har begrunnet hvorfor temaet er aktuelt å undersøke. Videre har vi presentert problemstillingen og oppgavens bidrag.

I oppgavens kapittel 2 presenterer vi de tidligere studiene som har vært til inspirasjon for vår studie. Teorien om planlagt atferd vil gjennomgå sammen med faktorene som inngår i denne. Vi tar også for oss begrensninger knyttet til denne teorien. Hypotesene blir deretter introdusert og begrunnet opp imot forskningsmodellen vi har utarbeidet.

Kapittel 3 omhandler oppgavens metodedel. Her redegjør vi for valget av kvantitativ forskningsdesign, gjennomgår populasjon og utvalg og hvordan datainnsamlingen er gjennomført via spørreundersøkelse. Datainnsamlingen presenteres gjennom alder, kjønn og hvilket universitet studentene tilhører. Deretter har vi gjennomført dataanalyser, hvor analysemetodene deskriptiv statistikk, faktoranalyse, korrelasjonsanalyse og multippel regresjonsanalyse er benyttet for å behandle og presentere datamaterialet. Videre utdyper vi hvordan vi har operasjonalisert variablene og utformet spørreskjemaet. Før vi som avslutning i metodekapittelet drøfter reliabiliteten og validiteten til datamaterialet vårt.

I kapittel 4 presenterer vi funnene våre gjennom deskriptiv analyse, korrelasjonsanalyse og multippel regresjonsanalyse, før vi kommer med et svar på om hypotesene vi formulerte i teoridelen støttes eller ikke. Analysene er knyttet opp mot resultatene fra de tidligere studiene.

I kapittel 5 drøftes funnene fra analysen, før vi deretter knytter resultatene opp imot anvendt teori og tidligere forskningsartikler. Egne resonnementer rundt studien blir også løftet.

I kapittel 6 konkluderer vi med å svare på problemstillingen om hvilke faktorer som påvirker studentene til å velge en master i regnskap og revisjon. Videre løfter vi de begrensningene som ligger bak studien vår, og kommer med anbefalinger til videre forskning.

Kapittel 2.0 Litteraturgjennomgang og teoretisk rammeverk

I dette kapittelet skal vi redegjøre for litteraturgjennomgangen vår og det teoretiske rammeverket som er benyttet gjennom oppgaven. Ettersom det finnes lignende studier internasjonalt, går vi i dybden på disse i litteraturgjennomgangen for å se på de funnene som har blitt gjort og hvordan disse kan ha relevans for oss videre ut i oppgaven. For å analysere hvilke faktorer som kan forklare intensjonen til bachelorstudenters valg av masterutdanning, presenterer vi Ajzen (1991) sin teori om planlagt atferd. Her skisserer vi vår egen TPA-modell basert på litteraturgjennomgangen, for å presentere faktorene som kan påvirke bachelorstudentenes intensjon i valg om å studere eller ikke studere MRR. Til slutt vil vi presentere hypotesene vi har utformet, som også er innarbeidet i modellen, for å skissere hvilke faktorer i rammeverket hver hypotese retter seg mot.

2.1 Tidligere forskning

Vi er ikke først ute med å benytte teorien om planlagt atferd som rammeverk for å undersøke faktorene som påvirker studenters intensjoner til å ta en masterutdanning innen regnskap og revisjon. I denne delen vil vi gå nærmere inn på tre tidligere studier som er gjennomført. Vi vil presentere hva studiene rettet seg mot og hvilke resultater de fant. Underveis vil vi presentere noen begreper som tilhører teorien om planlagt atferd. Disse begrepene er videre utdypet og forklart i delkapittel 2.2 *Teorien om planlagt atferd*.

Cohen og Hanno (1993) benyttet TPA for å undersøke studenters valg av regnskap som hovedfag. Både regnskaps- og ikke-regnskapsstudenter gjennomførte spørreundersøkelsen, som målte intensjonen deres til å velge regnskap som hovedfag, basert på faktorene i teorien om planlagt atferd. Resultatene fra undersøkelsen indikerte at studenter som ikke tar regnskap som hovedfag mener at regnskap er for kvantitativt og kjedelig, slik at de søker seg til andre studieretninger. Resultatene tydet på at bildet av yrket og innholdet i introduksjonskursene må endres radikalt for å tiltrekke seg toppstudenter til regnskapsutdanningen. Funnene i studien viste at de tre faktorene i TPA var signifikante, og dermed har en forklaringsfaktor på intensjonen til studentene. For holdning fant Cohen og Hanno (1993) at studenter valgte å ikke studere regnskap fordi det var for tallfokuseret og kjedelig. Det var også en positiv sammenheng mellom intensjonen og det at regnskap ga studenten flere arbeidsmuligheter sammenlignet med andre studier. For subjektive normer var særlig foreldrene og medstudentene med på å påvirke valg av studie. Her fant de også en forskjell mellom studenter som nettopp hadde startet og de som hadde studert en stund, der sammenhengen var

svakere for de eldre studentene. For opplevd atferdskontroll viste analysen at opplevd prestasjon i regnskapsfag hadde en positiv sammenheng med intensjonen.

En annen tidligere studie som er basert på Cohen og Hanno (1993), er Tan og Laswad (2006) sin undersøkelse «*Students beliefs, attitudes and intentions to major in accounting*». Denne studien benyttet TPA for å undersøke faktorene som påvirker studentenes intensjoner til en masterutdannelse med fordypning i regnskap. Studien ble gjennomført med en kvantitativ spørreundersøkelse mot et utvalg studenter påmeldt i et introduksjonskurs i regnskap ved et universitet i New Zealand. Dette ble utført ved å samle inn data om deres tiltenkte akademiske hovedfag, og deres holdninger til hovedfag i regnskap. Spørreundersøkelsen som ble utformet nådde ut til 1 009 respondenter, hvor 215 var positive til regnskap som hovedfag, sammenlignet med 794 negative svar. I studien har de skilt mellom studenter som tar regnskap, og de som ikke tar regnskap, for å se på ulikheten i intensjonen. I tillegg er undersøkelsen kun rettet mot de som er på 1.året i studieløpet.

Resultatene viste at de tre faktorene fra TPA (holdninger, subjektive normer og opplevd atferdskontroll) er bestemmende for studentenes intensjon om å studere regnskap. På overordnet nivå er altså alle faktorene statistisk signifikante og påvirker intensjonen til studentene. Videre analyse avdekket at for holdning ville det å velge regnskap lede studentene til et yrke som jobber mye med tall. Dette var en faktor som scoret veldig høyt hos studentene. Studentene anså også yrket de vil få (som en følge av å velge regnskap), for å inneha høy status og at de vil motta en høy startlønn, samt at arbeidsmengden var høy. For subjektive normer viste analysene at den har innvirkning på intensjonen, hvor venner og forelesere har sammenheng med intensjonen, men hvor foreldre utgjorde den største sosiale norm-intensjon sammenheng. Studentenes opplevde atferdskontroll viste at tidligere prestasjoner i regnskapsfag ikke hadde en sterk sammenheng med intensjonen. Samtidig var arbeidsmengden ansett å være høy, noe som gjorde at flere valgte bort denne masterutdanningen. Arbeidsmulighetene etter endt studie var signifikant positive, de viste en positiv sammenheng med intensjonen (Tan & Laswad, 2006). På overordnet nivå er alle faktorene fra teorien signifikante og har en påvirkning, men det finnes variasjoner innad i variablene.

Karlsson og Noela (2018) sin studie tar for seg den forenklete teorien om overveid handling (TOH), hvor de undersøkte studenters holdninger og subjektive normer som fører til at de ikke velger regnskapsutdanningen i Sverige. Teorien er ansett som forløperen til TPA, hvor man ikke tar med faktoren «opplevd atferdskontroll», kun «holdninger» og «subjektive normer». Studien ble gjennomført med en kvantitativ tilnærming med spørreundersøkelse. Undersøkelsen ble sendt ut til første- og andreårs universitetsstudenter, hvor de fikk 228 respondenter. Resultatene viste at både holdningsmessige (ingen personlig interesse for regnskap, et kjedelig yrke og høyere lønn i andre yrker) og subjektive normer (påvirkning fra forelesere og venner), påvirket studentenes beslutning om å unngå regnskapsutdanning (Karlsson & Noela, 2018). Funnene viste til at studentene anser regnskap som en kjedelig utdanning, og derfor ikke ønsker å velge den. I tillegg mener de at det er mulig å få en høyere lønn ved valg av andre yrker. Studentene får også spørsmål om større jobbmuligheter i andre yrker er en grunn for at de ikke ønsker å velge regnskap, men denne faktoren var ikke signifikant. Før hypotesetestingen ble variabelen som undersøkte foreldrenes påvirkning fjernet da denne ikke var signifikant, i motsetning til funnene gjort av Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006). Videre for subjektive normer var det venner og foreleserne til studentene som hadde størst innvirkning på valg av studie (Karlsson & Noela, 2018).

Videre funn i oppgaven tydet på at regnskapsavdelinger og handelshøyskolene bør rekruttere profesjonelle regnskapsførere og invitere svenske regnskapsorganer til å lage støttende aktiviteter som kan motivere og hjelpe studentene til å lære mer om yrket. En begrensning med studien til Karlsson og Noela (2018) er at den er ansett som en forenkling av TPA. Sheppard et al. (1988) mener bruken av holdninger og subjektive normer for å undersøke intensjonen fører til flere begrensninger når det kommer til å skille mellom en målrelatert intensjon og en atferdsmessig intensjon. Armitage og Conner (2001) sier at TPA dekker mellom 27% til 39% av variansen til intensjonen, og at opplevd atferdskontroll står for en betydelig andel av variansen. Dette er en indikator på at opplevd atferdskontroll er en viktig faktor som sier noe om en spesifikk handling er oppnåelig eller ikke. Vi ønsker likevel å se på funnene til Karlsson og Noela (2018), da disse er nærmere vår problemstilling, både i tid og geografisk område.

Det finnes en del forskjeller i hvilke krav som stilles for å bli statsautorisert revisor mellom Norge, Sverige og New Zealand. Disse ulikhetene belyser at det vil være interessant å se på problemstillingen i Norge, da konteksten ikke er lik mellom landene. For revisorer i Norge

som ønsker å bli statsautorisert ble kravene tilstrammet da den nye revisorloven ble gjeldende fra 1. januar 2021. Det kommer frem av revl. (2020, § 3-2) at en revisor må ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon for å kunne bli godkjent. Samtidig må revisoren ha praktisk opplæring på minst tre år, der to av dem må være i et revisjonsforetak (revl., 2020, § 3-3). I New Zealand må man ha bestått et kurs i revisjon som er godkjent av de finansielle markedsmyndighetene (FMA), eventuelt at revisoren har opparbeidet seg kunnskap som tilsvarer kunnskapen en får gjennom kurset. I tillegg må man ha hatt minst fem års revisjonserfaring som har inneholdt minimum 3 000 timer med revisjonsarbeid (FMA, 2020). I Sverige stilles det ingen krav til en mastergrad for å bli autorisert revisor. Der må revisoren ha fullført en teoretisk utdanning i form av en bachelorutdanning på universitet eller høyskole. Deretter må en ha jobbet (praksis) i minst tre år på heltid som revisor i et revisjonsselskap, før man til slutt vil få muligheten til å ta revisoreksamen (Revisorsinspektionen, u.å.).

Nedenfor følger en oppsummering av de viktigste funnene i de tidligere internasjonale studiene vi har hentet inspirasjon fra:

Tabell 1 Oversikt resultater fra tidligere studier

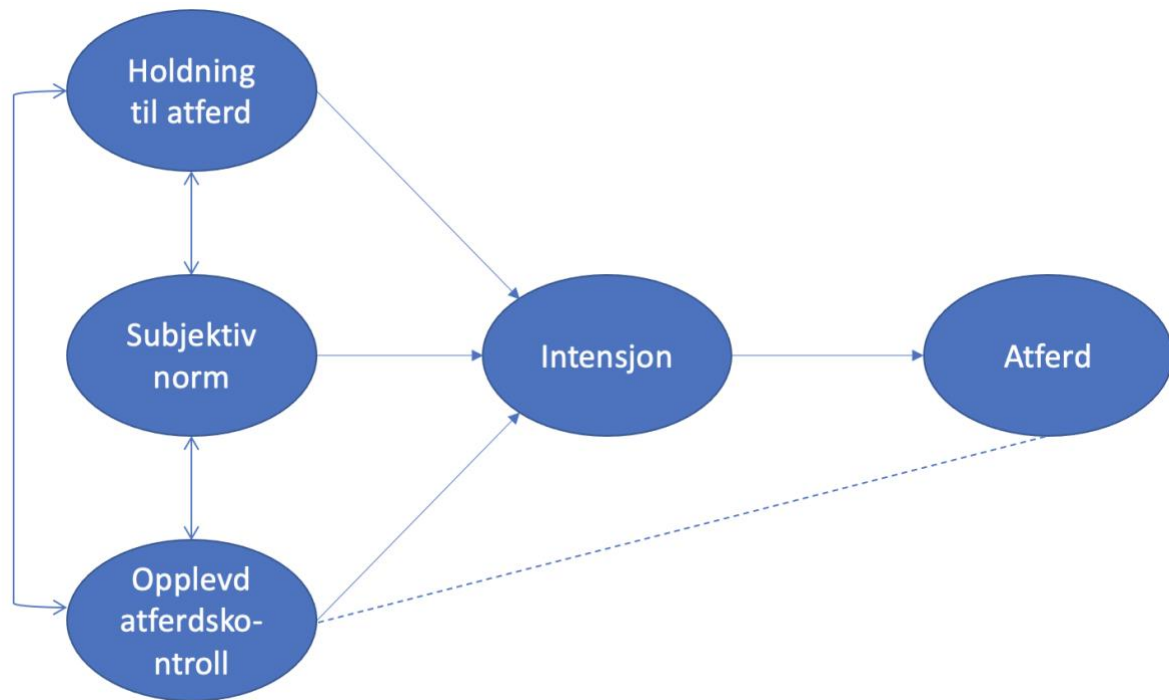
	Studie 1	Studie 2	Studie 3
Forfattere	Jeffrey Cohen og Dennis M. Hanno	Lin Mei Tan & Fawzi Laswad	Per Karlsson og Massa Noela
År	1993	2006	2018
Land	USA	New Zealand	Sverige
Respondenter	287	1 009	323
Metode	Kvantitativ Diskriminantanalyse Korrelasjon Multipl regresjon	Kvantitativ Korrelasjon Multipl regresjon	Kvantitativ Deskriptiv analyse Korrelasjon Multipl regresjon
Fokusområde	Hvilke bakenforliggende faktorer påvirker valg av regnskap som hovedfag	Hvilke faktorer påvirker bachelorstudenter på 1. året innen økonomifag til å ta en mastergrad innen regnskap.	Hvorfor studenter IKKE studerer regnskap (Skiller seg fra de to andre studiene ved at studien er negativt rettet)
Teoretisk rammeverk	Teorien om planlagt atferd (TPA)	Teorien om planlagt atferd (TPA)	Teorien om overveid handling (TOH)
Resultater	Holdningsmålene som predikerte intensjonen er at regnskap er en studieretning med mye tall og et krevende/arbeidsomt studie. Samtidig gir det mange jobbmuligheter. De sosiale normene som predikerte intensjonen var foreldre og medstudenter. Studentenes tidligere prestasjoner i regnskapsfag har en statistisk signifikant påvirkning på intensjonen.	Holdningsmålene som predikerte intensjonen er at regnskap er en studieretning med fokus på tall, yrke med høy status, høy startlønn og høy arbeidsmengde. De sosiale normene foreldre, venner og forelesere predikerte alle intensjonen. Arbeidsmulighetene innenfor regnskap har signifikant positiv verdi, høy arbeidsmengde på studiet har negativ signifikant verdi og tidligere prestasjoner i regnskapsfag har ingen sammenheng.	Holdningsmålene som predikerte intensjonen er at utdannelsen er kjedelig og startlønnen er lav. «Man får flere jobbmuligheter i andre yrker» er et mål som ikke er signifikant positiv. De sosiale normene som predikerte intensjonen er venner og forelesere. Foreldre hadde ikke signifikant positiv verdi.

2.2 Teorien om planlagt atferd

Teorien om planlagt atferd er en forlengelse av teorien om overveid handling (TOH) utviklet av Icek Ajzen og Martin Fishbein første gang i 1975 (Ajzen, 2005). Den er anvendt i et stort utvalg av forskning, og er brukt til å forske på flere ulike sosiale forhold, noe som har gitt en betydelig støtte for teorien (Ajzen, 2005). Teorien baserer seg på at mennesker vanligvis oppfører seg på en fornuftig måte, der de tar hensyn til tilgjengelig informasjon og implisitt eller eksplisitt vurderer virkningen av deres handlinger. Teorien tar videre utgangspunkt i at intensjonen er den viktigste forklaringsfaktoren for om et menneske vil (eller ikke vil) utføre en handling (Ajzen, 2005). Felles for de to nevnte teoriene er at de hensyntar holdninger og subjektive normer for å måle hvordan de påvirker intensjonen til en atferd. De individuelle holdningene til atferden reflekterer i hvilken grad en person har en positiv eller negativ oppfatning av atferden, altså i denne konteksten, har studenten en positiv eller negativ holdning til å studere MRR. Holdningene til en atferd bestemmes av en persons tro på konsekvensene av å utføre denne atferden, der hver tro er vektet av den subjektive verdien av det aktuelle resultatet. Subjektive normer er på den andre siden knyttet til en persons oppfatning av om omgivelsene godtar eller ikke godtar å utføre atferden. I dette ligger det at personen kan bli påvirket av omgivelsene rundt seg, som familie, venner, kollegaer etc. til å utføre en atferd (Ajzen, 2005).

Det vil alltid foreligge flere faktorer som påvirker et individs intensjon ovenfor en tiltenkt atferd. En studie fra Ajzen og Madden (1986) undersøkte teorien om overveid handling (TOH), hvor de la til forklaringsvariabelen «opplevd atferdskontroll» som et eksperiment i studenters oppmøte i klasseforelesninger og atferdsmål for å få toppkarakter i et fag. Resultatet viste at ved å inkludere «opplevd atferdskontroll» i teorien, fikk de en mer nøyaktig prediksjon av intensjon og måloppnåelse. I begge eksperimentene bidro opplevd atferdskontroll betydelig til prediksjon av intensjoner (Ajzen & Madden, 1986). Opplevd atferdskontroll er, i motsetning til holdning og subjektive normer, en ikke-motiverende faktor og representerer graden av kontroll en person har over utførelsen av atferden. De som tror at de verken har ressurser eller muligheter til å utføre en bestemt atferd, vil mest sannsynlig ikke danne seg sterke atferdsmessige intensjoner om å utføre den, selv om de har positive holdninger og ikke har blitt påvirket av subjektive normer (Ajzen, 1988). Nedenfor, i figur 1, vises de tre faktorene i TPA som har til hensikt å bestemme intensjoner som fører til atferd.

Figur 1 Teorien om planlagt atferd (Ajzen, 2005)

Oppsummert forteller teorien at mennesker som har et positivt syn på atferden, får støtte fra sine nærmeste til å utføre atferden og har en opplevd kontroll til å utføre atferden, vil ha en større intensjon til å utføre den (Ajzen, 2001). Teorien er også åpen for at det foreligger andre faktorer som er med på å bestemme intensjonen, men dette er de tre sterkeste faktorene. I henhold til de tidligere studiene som er presentert, viser de at alle tre faktorene har en innvirkning på studenters intensjon om å studere regnskap. TPA er dermed et hensiktsmessig teoretisk rammeverk for å undersøke faktorene som påvirker studentenes intensjoner til å velge en master i regnskap og revisjon.

2.2.1 Intensjon

Intensjonen til å utføre en atferd er en sentral faktor i teorien om planlagt atferd, og fremkommer som den avhengige variabelen til analysemodellen. Intensjon innenfor teorien om planlagt atferd er en indikasjon på hvor beredt en person er til å utføre en gitt oppførsel eller handling, samt hvor stor innsats personen er villig til å legge ned for å kunne lykkes i å utføre handlingen (Ajzen, 1991). En person med en sterk intensjon har ofte en større sannsynlighet til å gjennomføre handlingen, mens en med svake intensjoner antakeligvis ikke vil gjennomføre den. Intensjon er gjerne ansett som insentivet og motivasjonsfaktoren bak menneskers atferd, og av teorien blir intensjonen påvirket av faktorene: holdning, subjektive normer og opplevd atferdskontroll. Det vil si at en person med høy opplevd atferdskontroll

ikke nødvendigvis har en sterkere intensjon enn en person med lav opplevd atferdskontroll, ettersom denne personen kan bli mer påvirket av de to andre faktorene (Ajzen, 1991).

Spørreskjemaet er utformet i henhold til teorien, og som intensjonsspørsmål er det brukt følgende:

1. Jeg har tenkt å søke MRR-utdannelsen
2. Jeg har et ønske om å søke MRR-utdanning, men tror det er bedre for fremtiden min å velge noe annet
3. Jeg har MRR svært langt ned på listen over studier jeg kunne tenke meg å velge, eller ikke interessant/aktuelt nå

Spørsmålene har til hensikt å måle hvor stor intensjon studentene har til å søke MRR (atferden). Spørsmålene besvares ved hjelp av en likert-skala med verdiene 1-7, som vi vil utdype i kapittel 3.0 *Metode*. For å avgjøre hvor sterk intensjonen er, må denne sees opp imot faktorene holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll. Dette vil vi redegjøre nærmere for i neste delkapittel.

2.2.2 Holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll

I denne studien undersøker vi hvorvidt bachelorstudenters intensjoner om å studere master i regnskap og revisjon kan forklares gjennom TPA. Den avhengige variabelen «intensjon» vil forklares gjennom de uavhengige variablene holdning, subjektive normer og opplevd atferdskontroll for å støtte opp om intensjonen til å ta en master i regnskap og revisjon.

Den foreslåtte sammenhengen mellom holdning og intensjon er i samsvar med studiene til Cohen og Hanno (1993), Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018) som hevder at fordelaktige og positive syn på masterutdanning innen regnskap, og i hvilken grad studentene tror at denne utdannelsen vil gi fordeler og positive følger for dem, kan forklare intensjonen om å studere denne masterutdannelsen. Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) finner begge støtte for at det er en sammenheng mellom positive holdninger til regnskapsfag og intensjonen om å studere master med profilering innen regnskap. Jacobsen og Thorsvik (2013) viser til indre og ytre motivasjon, som er utledet av Maslows behovspyramide. Indre motivasjon undersøker om individet føler den gjør noe godt eller utvikler seg som menneske. Ytre motivasjon vil si hva individet får igjen for å velge masterutdannelsen, basert på eksempelvis lønn, økt fritid eller bonus. I denne sammenhengen er indre og ytre motivasjon

koblet sammen med variabelen holdning, noe som gir oss to holdningsvariabler: holdning (indre) og holdning (ytre). Holdning (indre) fokuserer på om studenten velger en masterretning som er spennende, kan få mange arbeidsmuligheter, med mer. Holdning (ytre) fokuserer på startlønnen etter endt master, hvilken lønn studenten kan oppnå senere ved å studere MRR, og at MRR krever en høy arbeidsmengde.

Antagelsen om at subjektive normer kan forklare studentenes intensjoner om å studere MRR er basert på oppfatningen om at sosialt press fra studentenes omgivelser har innflytelse på valget deres. Eksempler på innflytelse fra foreldre og venner bak studentenes valg av studieretning er løftet i studiene til Cohen og Hanno (1993), Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018). Alle tre studiene finner støtte for at det er sammenheng mellom opplevd press fra omgivelsen til å velge masterutdannelse med fordypning i regnskap, og intensjonen om å velge en master innen regnskap.

Gjennom opplevd atferdskontroll i TPA, vil man kunne undersøke i hvilken grad studentene tror at de har de nødvendige ferdighetene for å gjøre det godt på MRR studiet. Basert på resultatene i studien til Tan og Laswad (2006), er det stor variasjon i studentenes kontrolloppfatninger. Noe av variasjonen skyldes forskjellige svar fra studenter som allerede tar en regnskapsfaglig utdannelse, sammenlignet med de som ikke gjør det. Tan og Laswad (2006) finner støtte for at høy arbeidsmengde og arbeidsmulighetene etter endt studie var de mest toneangivende kontrolloppfatningene. Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) finner ulike funn tilknyttet betydningen av tidligere akademiske prestasjoner opp imot intensjonen. Resultatene indikerer at det er betydelige forskjeller i svarene fra studenter som allerede tar en regnskapsutdannelse, sammenlignet med studenter på andre studieretninger. Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) finner støtte for at det er en sammenheng mellom opplevd atferdskontroll som kan forklare studentenes intensjoner om å velge eller ikke velge en master i regnskap.

Oppsummert kan vi si at de tre faktorene i det teoretiske rammeverket (TPA), foreslår at (1) studentens positive eller negative holdning til revisjonsstudiet er avgjørende for om studenten blir å velge denne studieretningen (holdninger); (2) studentens påvirkning fra nære omgivelser som familie, venner, etc. påvirker valget (subjektive normer); og (3) hvor lett eller vanskelig studenten opplever studieretningen å være (opplevd atferdskontroll), er forklarende faktorer til studentens intensjoner om å ta en master i regnskap og revisjon.

2.3 Begrensninger i teorien om planlagt atferd

For å danne oss et fullstendig bilde over tematikken rundt problemstillingen vår, vil det være nyttig å ta for seg de begrensningene som er funnet i TPA. TPA er et anerkjent sosialpsykologisk rammeverk for å undersøke hva som ligger bak en persons intensjon om å utføre en atferd. Armitage og Conner (2001) har gjennom studien «*A meta-analytic review*» gjennomført en metaanalyse av 185 studier hvor TPA er anvendt som teoretisk rammeverk. Målet med studien deres var å undersøke om TPA var en effektiv teori for å predikere atferd, og om de tre faktorene hadde en pålitelig effekt på intensjonen, samt for å kunne skape en diskusjon rundt utviklingen av teorien fremover (Armitage & Conner, 2001). Målet vårt i denne delen av oppgaven er å bringe funnene til Armitage og Conner (2001) opp imot de tidligere forskningsartiklene gjennomgått i delkapittel 2.1 *Tidligere forskning*.

Både Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) finner positiv sammenheng i alle tre forklaringsvariablene opp mot intensjonen om valg av regnskap som studieretning, mens Karlsson og Noela (2018) finner positiv sammenheng med holdninger og subjektive normer (opplevd atferdskontroll er ikke en del av deres teori). I metaanalysen til Armitage og Conner (2001) fant de at subjektive normer utgjør den svakeste uavhengige variabelen (mot intensjon), med en korrelasjonsscore på 0.34. Til sammenligning ser vi at subjektive normer er den uavhengige variabelen som fikk høyest korrelasjonsscore opp mot intensjonsmålet i studiene til Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006). Ajzen (1991) sier at betydningen av hver av faktorene i TPA er forventet å variere basert på atferd og situasjon. Det kan dermed argumenteres for at subjektive normer er viktig for studenters valg av masterutdannelse, sammenlignet med andre atferdssammenhenger. Karlsson og Noela (2018) har ikke gjennomført en samme type korrelasjonsanalyse som de andre studiene, og vi har derav ikke noe sammenligningsgrunnlag fra deres forskning. I tabellen nedenfor har vi presentert korrelasjonsverdiene til de tre faktorene, fra de tre ulike studiene.

Tabell 2 Sammenligning av korrelasjon

	Armitage og Conner (2001)	Tan og Laswad (2006)	Cohen og Hanno (1993)
Holdning	0.49	0.27	0.64
Subjektiv norm	0.34	0.38	0.66
Opplevd atferdskontroll	0.43	0.25	0.62

Armitage og Conner (2001) viser til at intensjoner beskriver 27-39% av variansen av atferd. Dette vil dermed si at 61-73% av variansen i atferd forklares av andre faktorer enn intensjon. De argumenterer videre for at TPA kun fokuserer på de tre uavhengige variablene holdning, subjektive normer og opplevd atferdskontroll for å måle atferd noe som gjør at man ekskluderer andre kontekstuelle faktorer, som kultur- og sosial kontekst, som også kan spille en viktig rolle i å påvirke atferd. Ifølge Armitage og Conner (2001) gir TPA heller ingen dypere teoretisk forklaring på hvordan disse tre faktorene faktisk påvirker atferd. Som kan gjøre det vanskelig å utvikle mer effektive tiltak for å endre atferd (Armitage & Conner, 2001).

Vi mener at gjennom å sammenligne de tidligere studiene vi har hentet inspirasjon fra opp imot begrensningene forsket på av Armitage og Conner (2001), har gitt oss nødvendig innsikt i de utfordringene som kan forekomme ved anvendelse av TPA i kvantitative undersøkelser. I metodekapittelet vårt vil vi gi en mer utfyllende forklaring på hvordan vi har tenkt å bearbeide datainnsamlingen.

2.4 Forskningsmodell med hypoteser

I dette delkapitlet skal vi formulere oppgavens hypoteser med utgangspunkt i problemstillingen. Vi har totalt åtte hypoteser, som videre er delt inn i de tre faktorene i TPA (holdning, subjektive normer og opplevd atferdskontroll). For variabelen «holdning» har vi formulert to hypoteser som har til formål å dekke de indre og ytre holdningene til studentenes atferd. Hvilke spørsmål som inngår i variablene holdning (indre) og holdning (ytre) er presentert i kapittel 3.5.2 *Prinsipal komponent analyse*. Hypotesene til variabelen «holdning» er dermed formulert som følgende:

H1a: Studentenes holdning (indre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H1b: Studentenes holdning (ytre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

Basert på de tidligere studiene i delkapittel 2.1 *Tidligere forskning* har vi sett at de sosiale faktorene har hatt større effekt enn de andre variablene, noe som indikerer at subjektive normer kan forklare mye av intensjonen bak studentenes valg av masterutdannelse. Vi har formulert tre hypoteser til denne variabelen, hvor vi i første omgang ser på «subjektive

normer» for seg selv, før vi undersøker mer bakenforliggende sosiale faktorer som foreldre, venner, forelesere og medstudenters påvirkning. Hypotese H2a og H2b er delt inn i henholdsvis studentenes indre sosiale krets og ytre sosiale krets. Den indre sosiale kretsen analyseres ved hjelp av anbefalingene til foreldre og venner, og viser til faktorer fra det sosiale livet utenfor studiet. Den ytre kretsen forklares gjennom forelesere og medstudenter, og viser til det sosiale livet på studiestedet. Hypotesene til variabelen «subjektive normer» er dermed formulert:

H2: Studentens subjektive norm har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H2a: Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes foreldre og venner, og studentenes intensjon om å studere MRR.

H2b: Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes forelesere og medstudenter, og studentenes intensjon om å studere MRR.

De siste tre hypotesene fokuserer på tredje og siste forklaringsvariabel «opplevd atferdskontroll». Her er målet å undersøke hvilke kontrollfaktorer som har påvirkning på studentenes valg av masterutdannelse. I første omgang ser vi på opplevd atferdskontroll for seg selv, før vi tester om studentenes personlighet, ferdighet og opplevde prestasjoner i tidligere regnskapsfag kan forklare intensjonen bak valget. Hypotese H3a er basert på spørsmålene «Jeg tror at jeg har de ferdighetene som er nødvendige for å være en god MRR-student» og «Jeg tror at jeg har en personlighet som passer for å være en god MRR-student», og hypotese H3b er basert på spørsmålet «Mine prestasjoner i regnskapsfag (slik som driftsregnskap og budsjettering, finansregnskap, o.l.) gjør at jeg passer til MRR-studiet». Vi har sett av de tidligere studiene i delkapittel 2.1 Tidligere forskning at disse kontrollfaktorene har vært utslagsgivende. Hypotesene til variabelen «opplevd atferdskontroll» er dermed formulert:

H3: Studentens opplevde atferdskontroll over studieretningen har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

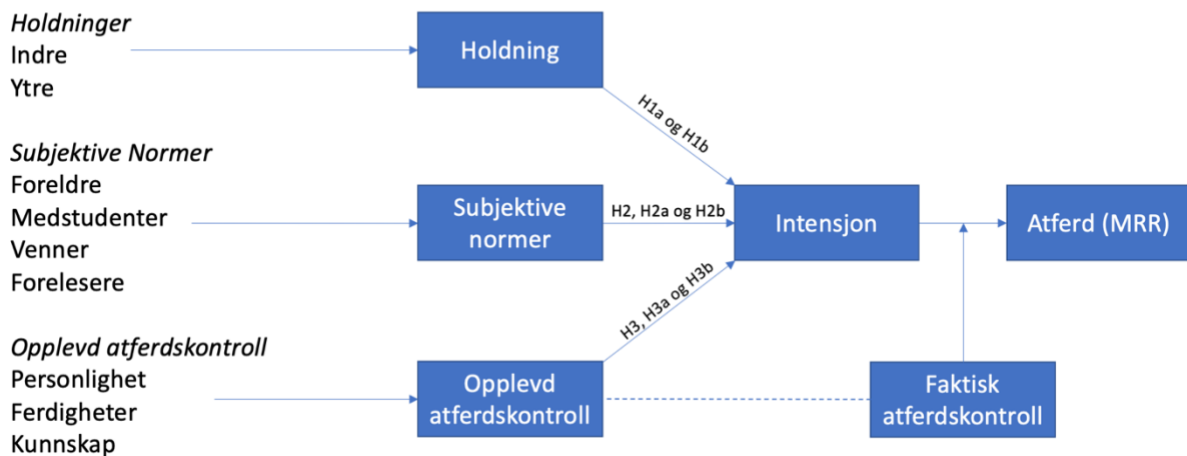
H3a: Studentens opplevde personlighet og ferdigheter har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H3b: Studentens opplevde prestasjoner i regnskapsfag har positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

Målet med studien vår er å undersøke om vi finner støtte i variablene i TPA rammeverket til Ajzen (1991) opp imot hypotesene våre. For å besvare problemstillingen har vi utarbeidet en egen forskningsmodell som introduserer hypotesene opp mot hver av de tre variablene i TPA. Den er skissert følgende:

Figur 2 Forskningsmodell basert på teorien om planlagt atferd

Hypoteser

Som modellen ovenfor viser, har vi delt opp variablene i TPA for å legge til faktorene vi ønsker å teste som hypoteser. Hypotesene til variabelen «holdning» er splittet opp i «indre» og «ytre» faktorer, for å gå nærmere i dybden på de underliggende faktorene som kan forklare holdningene til studentene opp imot intensjonen om å studere MRR. Vi gjør det samme på variabelen «subjektive normer», hvor vi ønsker å teste mer underliggende hvilke sosiale normer som kan påvirke intensjonen til studentene. Her er målet å teste om foreldre, medstudenter, venner og forelesere har innflytelse på studentene. For å måle studentenes opplevde atferdskontroll har vi lagt til personlighet, ferdighet og kunnskap (*opplevde prestasjoner i tidligere regnskapsfag*) som underliggende faktorer som vi ønsker å teste som hypoteser, i tillegg til variabelen «opplevd atferdskontroll» for seg.

2.5 Oppsummering

I dette kapitlet har vi først presentert tidligere forskning. Vi har presentert tre ulike studier, fra tre ulike land som har forsket på en lik problemstilling som oss. To av studiene er forankret i lik teori som oss; teorien om planlagt atferd. Teorien er så presentert, der vi har forklart de tre faktorene som påvirker intensjonen til å utføre en atferd. Videre har vi diskutert noen begrensninger med teorien, samt avslutningsvis presentert en forskningsmodell med våre åtte hypoteser som skal analyseres.

Kapittel 3.0 Metode

I dette kapittelet vil vi redegjøre for vår metodiske tilnærming og forklare valgene som er gjort underveis i oppgaven. For å kunne besvare problemstillingen på en best mulig måte, er valg av metode viktig. Vi vil beskrive hvordan vi har innhentet data og hvordan denne er bearbeidet for å besvare problemstillingen vår. God metodikk vil gi økt reliabilitet og validitet, som igjen vil styrke resultatene våre. Vi vil starte med å presentere hvilket forskningsdesign vi har brukt, populasjon og utvalg, datainnsamling med utforming av spørreskjema, dataanalyser, koding og operasjonalisering av variabler, samt undersøkelsens reliabilitet og validitet.

3.1 Valg av forskningsdesign

For å belyse problemstillingen vår på en god måte er metodevalgene våre viktig. Å bruke en metode vil si å følge en bestemt vei mot et mål. Et godt forskningsdesign er viktig for forskningen siden den legger føringer for hvordan den skal gjennomføres og hvem som skal undersøkes (Johannessen et al., 2011).

Av problemstillingen vår ønsker vi å undersøke hvilke faktorer som kan forklare bachelorstudenters intensjoner om å studere MRR. Grunnlaget for problemstillingen kommer av at flere av de norske MRR-studiene sliter med å fylle studieplassene sine. Vi kunne forsket på problemstillingen både kvalitativt og kvantitativt. Vi vurderte begge alternativene, der en mulighet ville vært å intervju aktører som jobber med å fylle studieplassene, personer som arbeider i bransjen, samt å snakke direkte med studenter på både bachelor- og masternivå. Den andre metoden er å se på problemstillingen med en kvantitativ fremgangsmåte, her fant vi gjennom litteratursøk flere tidligere forskninger som ser på noen av de samme utfordringene, på regnskapsstudier i andre land. Vi har presentert noen av disse i kapittel 2.1 *Tidligere forskning*, som ble en inspirasjon for vår gjennomføring av forskningen. En av disse er forskningen til Tan og Laswad (2006) som ble gjennomført i New Zealand.

Tan og Laswad (2006) sin forskning er basert på en tidligere gjennomført studie av Cohen og Hanno (1993), som er en anerkjent studie som har inspirert flere forskere. Vår undersøkelse er basert på Tan og Laswad (2006) da den er nyere og mer tilpasset vårt tema. Problemstillingen er teoristyrkt ut fra teorien om planlagt atferd, der vi ønsker å innhente data i tallformat. Ved hjelp av faglitteratur fant vi forskningsdesignet tverrsnittsundersøkelse som mest passende. Gjennom sitt navn betyr en tverrsnittsundersøkelse å studere virkeligheten på kun et

tidspunkt, vi ønsker å få et «øyeblikksbilde» av hvordan virkeligheten er. Fordelen med en slik studie er at den vil gi oss en presis beskrivelse av fenomenet vårt, samtidig som vi kan se hvilke faktorer som varierer sammen. Ved hjelp av statistiske metoder vil en kunne se hvilke faktorer som varierer sammen, og et av designets sterkeste sider er muligheten for å se korrelasjon i ulike former (Jacobsen, 2022). Denne type forskningsdesign som kun samler inn data fra et avgrenset tidsrom passer oss godt da vi har begrenset med tid og ressurser til å gjennomføre forskningen.

3.2 Populasjon og utvalg

Problemstillingen vår retter seg mot økonomistudenter på bachelornivå og MRR-studenter, som vil være enheten i undersøkelsen. Dette er en stor populasjon, der data fra Statistisk sentralbyrå (2022) viser at det er 61 265 aktive studenter i økonomiske og administrative fag i 2021 i Norge. Siden vi ønsker å rette søkelyset på både bachelor- og MRR-studenter, får vi to ulike populasjoner. Hvis enheten er en veldig stor populasjon er det ikke hensiktsmessig eller nødvendig å undersøke hele, og det kan dermed være bedre å undersøke et utvalg av populasjonen (Johannessen et al., 2011). Det vil være uoverkommelig og lite hensiktsmessig å innhente svar fra hele populasjonen, så vi valgte å gjøre et utvalg av denne. Vi gjorde først et utvalg på hvilke utdanningsinstitusjoner vi ønsket at undersøkelsen skulle nå ut til. Utvalget bestod av de ni utdanningsinstitusjonene som tilbyr MRR-utdanning (og bachelor i økonomi), samt fem andre større institusjoner som tilbyr bachelor i økonomi. I denne prosessen var vi kun i kontakt med programansvarlige og andre ansvarlige for studieretningen på de ulike institusjonene, der de aller fleste bidro med å dele spørreundersøkelsen med sine studenter gjennom sine interne plattformer, eller i forelesning. Hvor mange studenter som mottok forespørselen, både via intern plattform og forelesning, er veldig usikkert. Vi har dermed ingen oversikt over antallet bruttoutvalget bestod av, altså hvor mange studenter som fikk mulighet til å respondere på undersøkelsen.

Utvalget vårt betegnes som et sannsynlighetsutvalg, der hovedelementet er at utvalget skal være tilfeldig (Johannessen et al., 2011). Ved sannsynlighetsutvalg er en ikke garantert å få et representativt utvalg, men med stor sannsynlighet vil man få det. For undersøkelsens reliabilitet er det viktig å få mange respondenter. Undersøkelsen fikk totalt 923 gyldige respondenter, noe som er rimelig stort. Siden vi ikke har nok informasjon eller data om bruttoutvalget (alle respondenter som er valgt ut til å delta, mens nettoutvalget er de som faktisk deltok), har vi ikke mulighet til å slå fast at utvalget er representativt. Dette kunne blitt

testet ved hjelp av en bortfallsanalyse, som går ut på å sammenligne nettoutvalget med bruttoutvalget, for å vurdere om nettoutvalget er representativt (Johannessen et al., 2011). Selv om vi ikke fikk gjennomført en bortfallsanalyse, ser vi at vårt store utvalg kan peke i retning av at utvalget er representativt.

3.3 Datainnsamling

Ved kvantitative undersøkelser er det en form for datainnsamling som er dominerende: Spørreundersøkelse med lukkede svaralternativer (Jacobsen, 2022). I litteraturgjennomgangen i kapittel 2.1 *Tidligere forskning* viser vi til tidligere forskning der teorien om planlagt atferd er anvendt for å forske på studenters intensjoner og holdninger til regnskapsutdanning. Da vi ønsker å replisere og basere oss på deres forskning ble det naturlig å bruke spørreundersøkelse som datainnsamlingsmetode.

Johannessen et al. (2011) beskriver utformingen av spørreundersøkelse som *«på samme måte som det å gjennomføre gode kvalitative intervjuer er en kunst, er det også en kunst å utforme et godt spørreskjema»*. Siden vi baserer undersøkelsen vår på tidligere forskning, gjorde det jobben med å utforme spørsmålene lettere, samtidig som det vil styrke reliabiliteten og validiteten. Vi tok utgangspunkt i spørsmålene fra Tan og Laswad (2006) sin forskning og oversatte disse til norsk. I tillegg måtte vi gjøre noen justeringer slik at spørsmålene var tilpasset den norske konteksten. Spørsmålene fikk lukkede svaralternativer for å forenkle analysen, da åpne spørsmål ville vært for komplisert. Spørreundersøkelsen er utformet i tråd med teorien om planlagt atferd, der spørsmålene er delt inn i fire ulike konsepter: intensjoner (3 spørsmål), holdninger (10 spørsmål), subjektive normer (5 spørsmål) og oppfattet atferdskontroll (7 spørsmål) (se for øvrig fullstendig undersøkelse i vedlegg 1). Hva hvert begrep innebærer er presentert i kapittel 2.2.2 *Holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll*. Før spørsmålene utledet fra teorien, valgte vi å stille noen demografiske spørsmål slik som alder, kjønn og studiested, samt kontrollspørsmål som skal sikre oss at korrekt målgruppe responderer på undersøkelsen. Til å besvare spørsmålene/påstandene har vi tatt i bruk en skala. For å ha muligheten til å gjøre omfattende statistiske analyser, bør skalaen inneha minst fem verdier, vi har valgt syv, som går fra *1 helt uenig* til *7 helt enig*. Dette gir også respondenten muligheten til å nyansere svarene i større grad, og en slik skala betegnes som en likert-skala, oppfunnet av Rensis Likert (Johannessen et al., 2011). Siden undersøkelsen retter seg mot to ulike utvalg, har vi to undersøkelser. Disse undersøkelsene inneholder de samme spørsmålene, dog er vinklingen i spørsmålene ulik fra bachelor- til

MRR-studentene. Dette vil vi redegjøre nærmere for i eget kapittel, kapittel 3.5.4

Kontrollanalyse MRR-studenter.

Til å besvare spørreundersøkelsen har vi tatt i bruk web-baserte spørreundersøkelser, fremfor undersøkelser på papir, da dette er en veletablert og god løsning. En web-basert undersøkelse er lettere å distribuere og lage, samtidig som analysearbeidet blir lettere. Vi brukte undersøkelsesverktøyet «Nettskjema» som er utviklet av Universitetet i Oslo. Verktøyet hjelper oss med utforming av skjemaet, distribusjon og registrering av data, samtidig som sikkerheten er høy. Dette sikrer at personvernet til respondentene blir ivaretatt, og skjemaet er også godkjent av REK (Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) og Sikt til å samle inn strengt fortrolige data (Nettskjema, u.å.). Før vi startet innsamlingen søkte vi om tillatelse til å gjennomføre forskningen hos Sikt, noe vi fikk godkjent.

Det bør gjøres en prestudie før undersøkelsen ferdigstilles og sendes ut til populasjonen. Johannessen et al. (2011) skriver at dette kan gjennomføres ved å samle en gruppe mennesker eller sende ut skjemaet til noen i forkant. Dette sikrer oss fra å stille spørsmål respondenten ikke forstår og at spørsmålene har til hensikt å belyse problemstillingen. Siden spørsmålene er hentet fra tidligere gjennomførte undersøkelser er de allerede testet grundig, men vi ønsket å kontrollere oversettelsen vår og at de er tilpasset vår målgruppe. Vi gjennomførte prestudien på studenter som ville havne i målgruppen vår, både bachelorstudenter på økonomi og MRR-studenter. Vi valgte å la de teste undersøkelsen i ulike tidsintervaller slik at vi kunne gjøre justeringer underveis og før neste testrunde. Under pretestingen gjennomførte studentene undersøkelsen mens vi var til stede, slik at de kunne gi oss kommentarer så fort det dukket opp. I tillegg gjennomførte vi en lengre prat etter endt undersøkelse slik at vi kunne få tips og innspill til forbedringer. I denne prosessen ble det gjort noen justeringer av spørsmålene, eksempelvis med intensjonsspørsmålet til bachelorstudentene. Her endret vi det ene spørsmålet slik at det inneholdt at studiet «*ikke er interessant/aktuelt nå*», siden noen av studentene vi testet undersøkelsen på kjente at dette var noe som ville passet dem i større grad. I tillegg er spørreundersøkelsen gjennomgått sammen med Espen John Isaksen, førsteamanuensis på Handelshøgskolen ved Nord universitet, som har gjennomført flere spørreundersøkelser basert på teorien om planlagt atferd. Vi fikk dermed flere gode innspill til hvordan vi burde stille spørsmålene, og hva vi burde spørre om.

For å nå ut med spørreundersøkelsen kontaktet vi de ulike institusjonene både via e-post og telefon. I denne prosessen fikk vi hjelp av vår veileder Anne-Cathrine som i forkant tok kontakt med de programansvarlige på de ni MRR-institusjonene, samt at vi fant kontaktinformasjon fra de ulike institusjonenes hjemmesider. Institusjonene var behjelpelige med å dele undersøkelsen via egne plattformer og under forelesning. Noen av institusjonene var vanskeligere å komme i kontakt med enn andre, samt at noen glemte å dele undersøkelsen med studentene. Dette ble midlertidig rettet opp i så fort vi tok kontakt med dem på nytt. Siden de ulike institusjonene delte undersøkelsen selv, har vi dermed ikke vært i direkte kontakt med respondentene, noe som bevarer anonymiteten deres, samt at vi ikke har hatt mulighet til å påvirke svarene deres, noe som gir økt reliabilitet til datamaterialet.

Totalt mottok vi 923 gyldige svar på undersøkelsen. I tillegg var det 76 respondenter som ble ekskludert av undersøkelsen, da de ikke var i målgruppen vår. 30 av disse er MRR-studenter som hadde gjennomført en masterutdanning tidligere, jobbet noen år hos et revisjonsselskap for så å bli sendt tilbake for å gjennomføre MRR. Vi ønsket ikke å undersøke disse studentene da deres intensjon om å gjennomføre MRR vil være påvirket av andre faktorer. De har gjerne en arbeidsgiver som ønsker at de skal gjennomføre studiet, som i de fleste tilfeller støtter dem med stipend under studietiden. Vi mener derfor at disse vil skille seg fra de studentene som kommer direkte fra bachelor. I tillegg var det totalt 46 respondenter som studerte «siviløkonomstudiet mastergrad» eller «annet», som også ble sendt ut av undersøkelsen. Disse studentene har allerede valgt bort MRR, og er følgelig ikke i målgruppen. Alle utdanningsinstitusjonene vi kontaktet var villige til å hjelpe oss med å distribuere spørreundersøkelsen til deres studenter, noe som var til stor hjelp for å motta 923 respondenter. Det tyder samtidig på at problemstillingen er aktuell og reell for flere av institusjonene, som ser nytten i at undersøkelsen gjennomføres.

Av de 923 respondentene var det 51% kvinner og 49% menn som svarte. Det var klart flest respondenter i aldersgruppen 19-24 år med 71.0%. 14.6% var i aldersgruppen 25-29 år, 8.3% i aldersgruppen 30-35 år og 6.1% som var eldre enn 35 år. I tabellen under viser vi hvilke institusjoner vi har distribuert spørreundersøkelsen til, og hvor mange respondenter hver har.

Tabell 3 Oversikt antall respondenter

Utdanningsinstitusjon	Respondenter Bachelor	Respondenter MRR
Norges Handelshøyskole	53	18
Universitetet i Sørøst-Norge	31	16
Nord universitet	80	13
Handelshøyskolen BI	101	13
Universitetet i Agder	78	12
OsloMet	0	9
Universitetet i Stavanger	136	6
Universitetet i Tromsø	79	5
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet - NTNU	13	2
Høgskulen på Vestlandet	122	Ikke aktuelt
Høgskolen i Innlandet	40	Ikke aktuelt
Høgskolen i Østfold	33	Ikke aktuelt
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet - NMBU	32	Ikke aktuelt
Høgskolen i Molde	31	Ikke aktuelt
Totalt:	829	94

3.4 Dataanalyse

Kvantitativ analyse er en forskningsmetode som innebærer bruk av statistiske og matematiske teknikker for å analysere og måle data. I sammenheng med teorien om planlagt atferd kan kvantitative analyser brukes til å teste hypoteser og identifisere sammenhenger mellom variabler. Forberedelse av datamaterialet og dataanalyse gjøres ved hjelp av det statistiske dataprogrammet SPSS, som særlig brukes av høyskoler og universiteter i Norge (Johannessen et al., 2011).

For å kunne gjøre statistiske analyser av datamaterialet må dataen kodes på forhånd. Kode betyr å omgjøre svarene på spørsmålene til tall (Jacobsen, 2022). Grunnen til at det er viktig å kode datamaterialet er for å kunne knytte teoretiske begreper opp mot empiriske indikatorer. Selve kodingen av spørreundersøkelsen er gjort i undersøkelsesverktøyet Nettskjema. Her fylte vi ut en kodebok som knytter seg til hvert spørsmål før undersøkelsen ble sendt ut. Det

vil si at hvert spørsmål/påstand har fått en egen kode (A01, B02 osv.), samt at svarene er kodet fra 1-7 gjennom likert-skalaen. Tallet som er knyttet til svaret til respondenten kalles for verdi. Dette avgjør hvilke statistiske analyser som er viktige å gjennomføre i dataanalysen, og betegnes som variabelenes målenivå (Johannessen et al., 2011). Jacobsen (2022) betegner det som et problem for analysen hvis variablene er på ulikt målenivå, da gir spørsmålene forskjellig type informasjon. Han viser videre til at det finnes tre typer målenivå: nominalt-, ordinalt- og forholdstallsnivå.

Det første målenivået er nominalt målenivå, også kalt kategoriske svaralternativer. Her har variablene enten like eller ulike verdier og kan ikke rangeres, eksempelvis kjønn. Målenivå to er ordinalt målenivå. Her er variablene satt opp i en bestemt rekkefølge (gjensidig utelukkende), og kan rangeres. Det tredje målenivået er intervallnivå, hvor man har faste avstander mellom verdiene og like intervaller (Jacobsen, 2022). Ettersom dette er en studie av studenters intensjoner for valg av masterutdannelse, vil måling gjennom ordinalnivå være den mest naturlige fremgangsmåten. Vi benyttet oss av likert-skala hvor respondentene svarer på en skala fra 1-7 hvor uenig/enig de er i påstanden. Dette betegnes som måling på ordinalnivå. Når man skal bruke avanserte analyseteknikker slik som korrelasjons- og regresjonsanalyse må variablene på ordinalt målenivå betraktes som om de er på intervallnivå (Johannessen et al., 2011). For at dette skal være mulig må variabelen måle noe langs en eksakt skala, den må inneholde et sted mellom fem og syv verdier, og hvis man bruker et sammensatt mål betraktes det ofte som variabler på intervallnivå. Datamaterialet vårt oppfyller disse kravene ved at vi har brukt en likert-skala med syv verdier og at vi har slått sammen spørsmålene til ulike sammensatte mål. Vi kan derfor bruke datamaterialet til å gjennomføre avanserte korrelasjons- og regresjonsanalyser.

3.4.1 Presentasjon av analysemetoder

Når kodingen og forberedelse av datamaterialet er ferdig, er neste skritt å starte på analysene. Videre i dette delkapitlet vil vi beskrive noen av de normale analyseteknikkene og vise til hvilke vi vil bruke for å besvare problemstillingen vår.

Deskriptiv statistikk

Beskrivende statistikk, eller deskriptiv statistikk, omhandler å analysere hvordan verdier fordeler seg på variablene fra datamaterialet. Disse metodene inkluderer mål for sentral tendens, slik som gjennomsnitt, median og modus, samt spredning som rekkevidde, varians

og standardavvik. Deskriptiv statistikk kan brukes til å gi en generell oversikt over et datasett, for å identifisere mønstre og trender, og for å fremheve uvanlige datapunkter (Johannessen et al., 2011). Vi kommer til å anvende deskriptiv statistikk gjennom å oppsummere respondentenes holdninger, subjektive normer og opplevd atferdskontroll tilknyttet intensjonen om å studere MRR, samt til å sammenligne bachelorstudenters svar opp imot MRR-studentene. Dette gjøres ved hjelp av gjennomsnitt, standardavvik og frekvenstabeller.

Faktoranalyse

Faktoranalyse brukes ikke for å teste hypoteser eller se etter sammenhenger - dette er en analyseteknikk for å redusere datamengden. Analysen går ut på å ta et større datasett med flere variabler, for så å redusere eller summere variablene til et mindre sett med variabler (Pallant, 2016). For vår undersøkelse vil vi først lage oss noen sammensatte mål. Dette omhandler å kombinere informasjon fra flere enkeltvariabler for deretter å slå disse sammen til noen få variabler. De sammenslåtte variablene kalles for sammensatte mål, og variablene som er slått sammen for indikatorer (Johannessen et al., 2011). Til denne analysen vil vi ta utgangspunkt i teorien om planlagt atferd (TPA), der de sammensatte målene er de ulike begrepene fra teorien.

Vi ønsker i tillegg å gjennomføre en prinsippal komponent analyse. Denne faktoranalysen har som formål å redusere dimensjonaliteten i datamaterialet ved å identifisere og beskrive de viktigste faktorene som forklarer mest variasjon i datasettet (Pallant, 2016). Vi ønsker å sikre oss for at de ulike begrepene fra teorien er tilstrekkelig uavhengige fra hverandre, samtidig som at spørsmålene i de sammensatte målene er mest mulig lik. Vi valgte å utføre analysen for et og et sammensatt mål, for å se om de faktisk var fordelt på en og samme faktor.

Korrelasjonsanalyse

Korrelasjonsanalyse er en bivariat analyse, der man ønsker å undersøke sammenhengen mellom to variabler. Korrelasjon er et mål for samsvar, eller samvariasjon. Til å måle korrelasjonen er pearsons produktmomentkorrelasjon (*pearsons r*) et mye anvendt korrelasjonsmål. Målet angir hvor sterk lineær sammenheng det er mellom to variabler, og den viser til både type og styrken på samvariasjonen (Johannessen et al., 2011). Pearsons *r* fremkommer som en verdi mellom -1 og 1, der 0 viser til ingen sammenheng, mens -1 og 1 viser til perfekt sammenheng. Hvis verdien er perfekt negativ (-1), vil høy verdi på den ene

variabelen vise til lav verdi på den andre. Med perfekt positiv (+1) vil høye verdier på en variabel gi høye verdier på den andre, eller motsatt, lav verdi på begge.

Blant forskere er det noe diskutert hva som angir en høy korrelasjon. Dette påvirkes blant annet av type undersøkelse og hvilken korrelasjon forskeren forventer. (Cohen, 1977); Cohen (2013) presenterer en tommelfingerregel som vi kommer til å ta utgangspunkt i:

Tabell 4 Tolkning av pearsons r

		Fra	Til
Svak	r =	0.10	0.29
Moderat	r =	0.30	0.49
Sterk	r =	0.50	1.00

Til både korrelasjons- og regresjonsanalysene vil vi vurdere funnene ut fra om de er statistisk signifikante, eller ikke. Til hypotesetestingen er dette et helt sentralt mål, der nivået avgjør om funnene i analysen kan overføres til hele populasjonen, eller ikke. Signifikansnivået vil fortelle oss hvor stor sannsynlighet vi aksepterer for å trekke feil slutning. Desto lavere signifikansnivå, desto lavere er sannsynligheten for at man trekker en feil slutning. I samfunnsforskning er det normale signifikansnivået på 0.05. Der godtar forskeren en 5% sannsynlighet for at slutningene er gale (Johannessen et al., 2011), noe vi også kommer til å anvende som signifikansnivå.

Regresjonsanalyse

Regresjonsanalyse kan være både en bivariat- og multivariat analyse, der en multivariat analyse er en multippel regresjonsanalyse. Forskjellen er at en enkel regresjonsanalyse viser sammenhengen mellom to variabler, en avhengig og en uavhengig, mens multippel regresjon viser sammenhengen mellom en avhengig- og flere uavhengige variabler. Til å teste hypotesene våre og besvare problemstillingen kommer vi til å gjøre en multippel regresjonsanalyse. Hensikten med å gjøre en slik analyse er at vi ønsker et mer fullstendig bilde av hva som bidrar til variasjon i intensjonen (Johannessen et al., 2011).

3.5 Operasjonalisering av variabler

Operasjonalisering av variabler er en del av den innledende fasen før den kvantitative analysen starter. I denne fasen skal datamaterialet klargjøres før analysen. Dette går ut på å kontrollere variablene og se at de måler det de skal. Spørsmålene våre er sterkt tilknyttet teorien, slik at spørreskjemaet er utformet på bakgrunn av teorien. Dette gir oss fire konsepter med spørsmål som skal operasjonaliseres til en variabel for hver. I denne prosessen ønsker vi å kontrollere om spørsmålene dekker og måler de teoretiske begrepene de er ment å måle.

I dette kapittelet vil vi forklare prosessen der spørsmålene blir slått sammen til egendefinerte variabler. Johannessen et al. (2011) definerer slike variabler som sammensatte mål, og variablene som slås sammen for indikatorer. Spørreundersøkelsen til bachelorstudentene består av 32 indikatorer som skal slås sammen til fire sammensatte mål. Fra teorien er de fleste begrepene ikke direkte observerbare fenomener, som vil si at man kan benytte seg av indikatorer kombinert med enkeltvariabler slik at fenomenet blir presentert på en god måte. Dette betegnes som en kontroll av reliabiliteten i undersøkelsen. Til slutt vil vi gjennomføre en prinsippal komponent analyse for å se om målene måler det de skal. Indikatorene i hvert sammensatte mål skal måle det samme, og de sammensatte målene skal måle ulikt fra hverandre. Stemmer dette vil undersøkelsens validitet styrkes. De første tre delkapitlene omhandler kun datamaterialet til bachelorstudentene, som er ilagt størst fokus. Kapittel 3.5.4 *Kontrollanalyse MRR-studenter* tar for seg datamaterialet til MRR-studentene.

3.5.1 Reliabilitetsanalyse

Intensjon

Til å måle reliabiliteten vil vi bruke koeffisienten cronbachs alfa. Verdien gir oss en indikasjon på den gjennomsnittlige korrelasjonen mellom spørsmålene som er slått sammen (Pallant, 2016). For begrepet intensjon lagde vi et sammensatt mål med de ulike spørsmålene ved å summere svarene sammen og dele på tre. I denne prosessen så vi at det ene intensjonsmålet (*MRR er svært langt nede på listen over studier jeg kunne tenke meg å velge*) har en veldig negativ ordlyd. Vi valgte dermed å rekode dette intensjonsmålet ved å snu om på svarene, hvor 1 ble 7 og 2 ble 6 osv. Denne sammensatte variabelen ga oss en cronbachs alfa på 0.608. For å ha høy grad av reliabilitet i datamaterialet, bør cronbachs alfa verdien være høyere enn 0.7 (Pallant, 2016). Etersom vår variabel var under denne verdien tyder dette på lav reliabilitet. Analysen i SPSS viser at intensjonsmål 2 (*Et ønske om å søke MRR-utdannelse, men tror det er bedre for fremtiden å velge noe annet*) slår negativt ut på

cronbachs alfa verdien. Noe som gjorde at vi måtte slette intensjonsmålet for å komme opp i en akseptabel cronbachs alfa over 0.7. Leser man spørsmålet, ser man at dette er stilt både positivt og negativt. Til sammenligning er de to andre spørsmålene dekkende intensjonsmål, noe reliabilitetsmålet vårt også viser. En studie basert på to intensjonsmål kan være litt lite, og vi innser i etterkant at intensjonsmål ²³ burde vært stilt annerledes slik at vi kunne opprettholdt reliabiliteten. På tross av dette er intensjonsmålet fjernet slik at vi skal kunne stole på datainnsamlingen og styrke reliabiliteten.

Tabellen nedenfor viser det endelige utfallet når våre to spørsmål er satt sammen til et sammensatt mål. Da fikk vi et godt mål på cronbachs alfa (0.791), som viser til høy reliabilitet. Oversikten viser også at respondentene svarer nokså jevnt på skalaen. Dette viser at intensjonen til studentene for å studere MRR er nokså varierte. Gjennomsnittsscoren for denne variabelen er 3.75, mens standardavviket er 1.73, noe som forteller oss at totalt sett er studentenes intensjoner om å studere MRR nokså lave, men med noe spredning.

Tabell 5 Fordeling på avhengig variabel "intensjon"

Intensjoner	Antall	Prosent %
1 – 1.9	133	16.0%
2 – 2.9	137	16.5%
3 – 3.9	127	15.3%
4 – 4.9	178	21.5%
5 – 5.9	134	16.2%
6 – 7	120	14.5%
Totalt	829	100.0%

Holdninger

For holdninger summerte vi sammen svarene fra de ti spørsmålene og delte på ti for å få et sammensatt mål. Dette ga oss spredningen sett i tabell 6 med en tilhørende cronbachs alfa på 0.798, som viser til høy reliabilitet. I tabellen har vi laget en fordeling av holdningsvariablene. Denne tabellen viser at 48.0% av respondentene har positive holdninger knyttet til MRR-studiet. I underkant av 1% svarer at de har negative holdninger knyttet til studieprogrammet. Gjennomsnittsscoren for variabelen holdninger er 4.89, mens standardavviket er 0.79. Dette forteller oss at studentenes holdninger til studieprogrammet er nokså positive, og relativt få

³ «Jeg har et ønske om å søke MRR-utdannelse, men jeg tror det er bedre for fremtiden min å velge noe annet»

har svart at de har negative holdninger til studiet. Standardavviket er også relativt lavt, noe som betyr at det ikke er en stor spredning i svarene til respondentene - de er relativt enige⁴.

Tabell 6 Fordeling på uavhengig variabel "holdning"

Holdninger	Antall	Prosent %
1 – 1.9	0	0.0%
2 – 2.9	5	0.6%
3 – 3.9	90	10.9%
4 – 4.9	336	40.5%
5 – 5.9	325	39.2%
6 – 7	73	8.8%
Totalt	829	100.0%

Subjektive normer

For subjektive normer trengte vi ikke å gjøre noen rekoding i forveien. Da vi slo sammen resultatene til et sammensatt mål fikk vi en cronbachs alfa tilsvarende 0.807, noe som er høyere enn målet på 0.7. Målene for subjektiv norm testet vi ved å stille spørsmål knyttet til om studentene har noen i sin omgangskrets som kan ha påvirket dem i tankegangen sin. I tabellen nedenfor ser man at de aller fleste svarer nokså midt på treet på spørsmålene som kan ha påvirket deres tankegang. For studenter på første året av sin bachelor i økonomi kan dette gjerne skyldes at de ikke har dannet seg en mening enda, mens det er mer nærliggende å tro at siste års bachelorstudenter vil ha dannet seg et mer gjennomtenkt resonnement knyttet til valget sitt. Gjennomsnittsscoren for variabelen subjektiv norm er 3.35, mens standardavviket er 1.14. Respondentenes subjektive normer kan dermed tolkes til nokså lave, hvor flere melder at de ikke har blitt påvirket til å velge/ikke velge MRR.

⁴ Senere, i delkapittel 3.5.2 *Prinsipal komponent analyse*, fant vi at variabelen holdning inneholdt to dimensjoner, og ble dermed splittet opp i to ulike variabler.

Tabell 7 Fordeling på uavhengig variabel "subjektive normer"

Subjektive normer	Antall	Prosent %
1 – 1.9	121	14.6%
2 – 2.9	130	15.7%
3 – 3.9	298	35.9%
4 – 4.9	227	27.4%
5 – 5.9	47	5.7%
6 – 7	6	0.7%
Totalt	829	100.0%

Opplevd atferdskontroll

Etter å ha slått sammen spørsmålene for opplevd atferdskontroll viste det seg at to spørsmål slo negativt ut, sammenlignet med de andre. Dette gjelder spørsmålene «MRR er veldig tallfokuseret» og «Jeg vil ikke velge MRR for jeg tror/har hørt at studiet er svært krevende». Da vi så på utformingen av spørsmålene, la vi merke til at disse to spørsmålene hadde en større negativ fremtoning sammenlignet med de andre spørsmålene. Dermed rekodet vi dem til positive variabler, som gjorde at vi fikk en cronbachs alfa verdi på 0.717. Opplevd atferdskontroll ble målt ved å stille spørsmål knyttet til om studiet ville vært lett, om de har personligheten og egenskapene til å klare studiet og lignende. Gjennomsnittsscoren for variabelen opplevd atferdskontroll er 4.01, mens standardavviket er 0.89. De fleste har dermed svart «vet ikke» eller «nøytralt» på spørsmålene om opplevd atferdskontroll, som gjør at vi videre kan stille spørsmål til hvor godt kjent studentene er med MRR studiet, og om de gjennom sin studieretning har dannet seg et godt nok grunnlag til å danne seg en mening om dette.

Tabell 8 Fordeling på uavhengig variabel "opplevd atferdskontroll"

Opplevd atferdskontroll	Antall	Prosent %
1 – 1.9	19	2.3%
2 – 2.9	78	9.4%
3 – 3.9	242	29.2%
4 – 4.9	375	45.2%
5 – 5.9	107	12.9%
6 – 7	8	1.0%
Totalt	829	100.0%

3.5.2 *Prinsipal komponent analyse*

Gjennom reliabilitetsanalysen slo vi sammen våre ulike spørsmål til fire sammensatte mål, for å begrense antall variabler. Videre valgte vi å gjennomføre en validitetsanalyse, her en prinsipal komponent analyse. Analysen utføres for å redusere datamaterialet og kontrollere diskriminant validitet. Vi ønsker gjennom denne analysen å kontrollere at de ulike variablene, eller målene, er forskjellige fra hverandre. Altså om målene våre er empirisk distinkte, noe som forteller oss om målene er tydelig adskilt eller forskjellige. Dette er med på å styrke oppgavens diskriminant validitet.

Holdning

Prinsipal komponent analysen viser oss en rotert komponent matrise (se tabell 9) som forteller oss noe om spørsmålene måler det samme, eller ikke. For variabelen holdning viser det seg at spørsmålene måler ulike ting eller ikke henger sammen, ettersom de fordeler seg på to ulike faktorer. Siden dette ikke gjelder kun ett eller to spørsmål, viser det at spørsmålene måler to ulike ting, og vi velger derfor å skille variabelen holdning inn i to ulike variabler. Spørsmålet «Ved å gå MRR vil jeg ende opp i et yrke med høyt fokus på tall» har negativ verdi i matrisen som kan tyde på at denne er forskjellig fra de andre spørsmålene. Samtidig var spørsmålene «Ved å gå MRR vil jeg arbeide i et yrke som gir meg nok utfordringer» og «Ved å gå MRR vil jeg ende opp i et yrke med høy sosial status» ikke entydig fordelt på en av faktorene, noe som er problematisk. Effekten av spørsmålene er dermed noe uklar og kan skape problemer i analysen. Disse tre spørsmålene ble derfor fjernet til den videre analysen. Vi dannet derfor en ny variabel for holdning, der holdning (indre) inneholdt fire spørsmål (de fire første spørsmålene i tabell 9), mens holdning (ytre) inneholdt tre spørsmål (spørsmål 5, 6 og 7 i tabell 9). Ved å lese spørsmålene kan de skilles i to ulike konsepter. Holdning (indre) omhandler spørsmål som at studiet er spennende og at studenten får mange arbeidsmuligheter. Dette tyder på indre motivasjonsfaktorer. Holdning (ytre) omhandler den ytre motivasjonen i større grad, der belønning i form av lønn er viktig.

Siden variabelen er endret gjennomførte vi en ny reliabilitets analyse for å sjekke cronbachs alfa verdien på ny. Holdning (indre) og holdning (ytre) får nå en cronbachs alfa på henholdsvis 0.772 og 0.617. Cronbachs alfa på 0.617 er under ønsket mål og reliabilitetsanalysen viser at det er spørsmålet «*Studieretning med høy arbeidsmengde*» som trekker verdien ned. De to andre spørsmålene omhandler lønn, og vi ser at det er et visst skille i spørsmålene. Samtidig viser også analysene at det er en sammenheng mellom dem, og vi

vurderte det dertil at vi ønsker å beholde alle tre spørsmålene, selv med en lav cronbachs alfa, fordi vi mener at undersøkelsen vår vil bli svakere med færre enn tre spørsmål. Hadde vi valgt å fjerne den ville vi mistet stabilitet i variabelen som igjen vil overføres til analysen.

Subjektive normer

For variabelen subjektive normer viser den roterte komponent matrisen (tabell 9) at spørsmålene fordeler seg på en faktor. Vi trenger derfor i utgangspunktet ikke å gjøre noen endringer, men spørsmålet «*Jeg tror jeg vil bli påvirket av andre personer til å studere revisjon*» får en lav kommunalitet score på 0.542. Kommunalitet forklarer graden av variasjon i hver variabel, og brukes til å evaluere kvaliteten på analysen. En høy score indikerer at variabelen er en god indikator på å beskrive problemet, mens en lav score viser at den kanskje ikke gir en god beskrivelse av problemet, og vi ønsker en score over 0.3 (Pallant, 2016). Selv om spørsmålet gir en verdi høyere enn ønsket nivå, valgte vi å fjerne det da vi anser det som mindre konkret enn de fire resterende. Dette ga oss en økt cronbachs alfa på 0.836.

Opplevd atferdskontroll

Til slutt gjennomførte vi analysen for opplevd atferdskontroll. Analysen viste at spørsmålene for opplevd atferdskontroll ladet på tre ulike faktorer. I dette tilfellet er det spørsmålet «*Jeg tror at MRR er veldig tallfokuseret*» og «*Jeg tror at arbeidsmulighetene etter endt studium gir meg motivasjon til å gjennomføre MRR-studiet*» som ikke ladet på samme faktor som de resterende. Det første spørsmålet skiller seg ut fra de andre med at det er en påstand om hva MRR er, i motsetning til de andre som spør om ferdighetene og egenskapene til studenten for å klare MRR. Det andre spørsmålet fokuserer heller ikke på det samme da den sier noe om hva MRR-studiet kan gi studenten. Vi ser dermed at disse skiller seg fra resten med at de ikke måler det samme.

Vi repeterte analysen, nå uten de to spørsmålene, der analysen viste at de resterende spørsmålene måler det samme. Dog viser det seg at et av spørsmålene «*Jeg tror at jeg vil ikke velge MRR for jeg tror/har hørt at studiet er svært krevende*» får en lav kommunalitetsscore (0.271), og ved å lese spørsmålet ser vi at dette også skiller seg fra de resterende. Spørsmålet fokuserer ikke på studentens ferdigheter og egenskaper, men om studiet er krevende. Vi fjerner også dette spørsmålet, og ender da opp med en ny opplevd atferdskontroll variabel

med fire spørsmål (se de fire nederste spørsmålene i tabell 9). Variabelen får nå en økt cronbachs alfa på 0.784, som reflekterer økt reliabilitet.

Tabellen under viser resultatet av prinsippal komponent analysen. I tabellen er alle spørsmålene vi har valgt å ta med videre målt opp imot hverandre, for å se om de måler på ulike faktorer. De horisontale tallene 1-4 viser at spørsmålene måler på fire ulike faktorer, og der den største verdien tilhørende et spørsmål, viser hvilken faktor den lader på. Matrisen viser at de uavhengige variablene holdning (1 og 2), subjektive normer og opplevd atferdskontroll fordeler seg på fire ulike faktorer. Hver variabel lader høyt på samme faktor, og lavt på de resterende. Dette viser at variablene er ulike hverandre, og at spørsmålene innen hver variabel måler det samme. Dette tyder på at datamaterialet har høy diskriminant validitet, noe vi kommer tilbake til senere i metodekapitlet.

Tabell 9 Rotert komponent matrise

	1	2	3	4
Masterretning som er spennende	0.207	0.630	0.237	0.223
Kan stige i gradene	0.090	0.626	0.046	0.402
Mange arbeidsmuligheter	0.098	0.846	0.054	0.067
Lik eller flere arbeidsmuligheter	0.139	0.815	-0.037	-0.002
Høy startlønn	0.038	0.176	-0.010	0.751
Kan oppnå høy lønn	0.055	0.397	0.025	0.745
Studieretning med høy arbeidsmengde	0.104	-0.045	0.105	0.631
Foreldrene mine anbefaler meg	0.778	0.111	0.075	0.085
Vennene mine anbefaler meg	0.842	0.130	0.065	0.033
Foreleserne mine anbefaler meg	0.765	0.074	0.048	0.092
Medstudentene mine anbefaler meg	0.841	0.150	0.047	0.042
MRR ville vært lett	0.017	0.011	0.751	-0.183
Jeg har ferdighetene	0.052	0.027	0.865	0.083
Jeg har personligheten	0.139	0.352	0.643	0.126
Mine opplevde prestasjoner i regnskapsfag	0.062	-0.023	0.808	0.186

3.5.3 Variabler til hypotesetestingen

Til analysen vår har vi laget åtte hypoteser som vi ønsker å teste. Disse er presentert i kapittel 2.4 *Forskningsmodell med hypoteser*. Fire av hypotesene (H1a, H1b, H2 og H3) vil analyseres med variablene som er operasjonalisert og presentert i kapitlet ovenfor. For de fire andre hypotesene ble vi nødt til å gjøre noen ytterligere justeringer.

Hypotese H2a (*Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes foreldre og venner, og studentenes intensjon om å studere MRR*) fokuserer på både foreldrene og vennene til studentene. Det vil si at vi ønsker å teste dette som en felles variabel. Til å gjøre dette har vi slått sammen spørsmålene/påstandene «*Foreldrene mine anbefaler meg å studere revisjon*» og «*Vennene mine anbefaler meg å studere revisjon*». For å slå variablene sammen er svarene summert, før vi delte på to. Dette gjelder også for hypotese H2b⁵ og H3a⁶. For H2b slo vi sammen spørsmålene som så på hvilken påvirkning forelesere og medstudenter har på studentene. For H3a slo vi sammen studentenes opplevde personlighet og ferdigheter ovenfor MRR-studiet. Dette førte til at vi hadde tre nye variabler som kommer til å bli analysert ved hjelp av multippel regresjonsanalyse mot den avhengige variabelen intensjon.

For hypotese H3b inneholder denne kun et spørsmål/påstand, «*Jeg tror at mine prestasjoner i regnskapsfag (slik som driftsregnskap og budsjettering, finansregnskap, o.l.) gjør at jeg passer til MRR-studiet*». Vi trengte derfor ikke å gjøre noen ytterlige handlinger her før analysen. Gjennom den multiple regresjonsanalysen kommer vi til å inkludere to kontrollvariabler: kjønn og alder. Her gjorde vi en justering for kontrollvariabelen kjønn, slik at denne ble en såkalt «dummy-variabel». En dummyvariabel er en verdi som ikke kan måles direkte, og blir dermed tilordnet en verdi. For vår modell har «mann» blitt tilordnet verdien 1, og «kvinne» verdien 0.

3.5.4 Kontrollanalyse MRR-studenter

Som nevnt tidligere, gjennomførte vi spørreundersøkelsen for både bachelorstudenter og MRR-studenter. Datamaterialet for MRR-studentene vil bli brukt som en kontrollfaktor ovenfor bachelorstudentene, der vi ønsker å se om funnene har en sammenheng. Vi ønsket i utgangspunktet å gjennomføre noen mer avanserte analyser, som multippel regresjonsanalyse.

⁵ Gjelder spørsmålene «*mine lærere/forelesere anbefaler meg å studere revisjon*» og «*mine medstudenter anbefaler meg å studere revisjon*».

⁶ Gjelder spørsmålene «*jeg tror at jeg har de ferdighetene som er nødvendige for å være en god MRR-student*» og «*jeg tror at jeg har en personlighet som passer for å være en MRR-student*».

Datamaterialet viste seg derimot å være for lite, slik at vi ikke fikk noen signifikante svar fra analysene. Vi ønsket fremdeles å se etter sammenhenger, og har derfor valgt å gjøre noen enkle deskriptive analyser.

Spørreundersøkelsen er utformet på lik måte som for bachelorstudentene, med den forskjell at spørsmålene har en annen vinkling. Se for øvrig spørreundersøkelsen i sin helhet i vedlegg 2. Eksempelvis har vi spurt bachelorstudentene: «*Foreldrene mine anbefaler meg å studere revisjon*», mens for MRR lyder spørsmålet «*Foreldrene mine anbefalte meg å studere revisjon*». Datainnsamlingen ble gjort med lik fremgangsmåte og er presentert tidligere i kapitlet, der ser man også i tabell 3 antall respondenter spørreundersøkelsen mottok. Til å operasjonalisere datamaterialet for å kunne gjennomføre en deskriptiv analyse har vi brukt lik fremgangsmåte som i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*. Vi har slått sammen alle spørsmålene i hvert begrep slik at vi får en variabel, eller et sammensatt mål. Resultatene er presentert i kapittel 4.1.3 *Deskriptiv analyse av de tre faktorene for MRR-studenter*. Vi trengte kun å gjøre justeringer for «opplevd atferdskontroll», der vi måtte rekode spørsmålet «*MRR utdannelsen er svært krevende*», og fjerne spørsmålet «*MRR er veldig tallfokusert*». Dette gir oss likevel et godt nok grunnlag til å sammenligne resultatene. I den deskriptive analysen har vi ikke analysert intensjonen, ettersom vi ser at intensjonsspørsmålene ikke gir sammenlignbart datamateriale da intensjonene er svært ulike. Bachelorstudentenes intensjon omhandler hvorvidt de ønsker å studere MRR, mens for MRR studentene er dette valget allerede tatt, så hensikten har isteden vært å prøve å se på deres svar som et atferdsmål.

3.6 Reliabilitet og validitet

3.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet omhandler påliteligheten til den innsamlede dataen. Den knytter seg til nøyaktigheten av forskningens data, hvordan den samles inn, hvilke data vi bruker og hvordan den bearbeides (Johannessen et al., 2011).

Som vi har forklart tidligere ble datainnsamlingen vår gjennomført som web-basert spørreundersøkelse, noe som betyr at vi ikke har vært i direkte kontakt med noen av respondentene. Vi har derfor ikke hatt muligheten til å påvirke respondentene.

Undersøkelserverktøyet Nettskjema tar også for seg all registrering av dataen, slik at det ikke eksisterer en mulighet for at dataen er registrert feil. Vi kan dermed slå fast at datainnsamling har forekommet med høy grad av reliabilitet. Når vi skal bearbeide datamaterialet, lastes det

ned som en Excel-fil direkte fra Nettskjema, som igjen kan åpnes direkte i analyseverktøyet SPSS. Datamaterialet vil derfor registreres nøyaktig før analysen.

Det finnes flere metoder for å teste reliabiliteten til datamaterialet. En kan for eksempel gjøre en «test-retest-reliabilitet», som går ut på å gjennomføre den samme datainnsamlingen to ganger, med en viss tidsperiode mellom (Johannessen et al., 2011). Da forskningsperioden vår varer i underkant av et halvt år, har vi hverken tid eller ressurser til å gjennomføre datainnsamlingen over to ulike tidspunkt. Men vi har valgt å gjennomføre noen enkle reliabilitetstester i SPSS. Disse er presentert i delkapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*. En av disse testene er å undersøke cronbachs alfa verdien til variablene våre. Desto høyere verdi en variabel får, desto bedre reliabilitet innehar variabelen. Det er ingen eksakt verdi på cronbachs alfa som viser god reliabilitet, men Jum Nunnally anbefaler at denne er minimum over 0.7 (Nunnally 1978, etter Pallant, 2016).

I tabellen nedenfor har vi presentert reliabiliteten til de sammensatte målene. Oversikten viser at alle variablene har en cronbachs alfa verdi større enn målet på 0.7, bortsett fra «holdninger (ytre)», som får en cronbachs alfa verdi på 0.617. Vi har argumentert tidligere i kapitlet hvorfor denne er under målet på 0.7, der vi kunne fjernet et spørsmål for å øke verdien, men valgte å beholde spørsmålet siden vi ønsket minimum tre spørsmål i hver variabel. Selv om den ene variabelen har en noe lav cronbachs alfa verdi, velger vi å konkludere med at datamaterialet har en god reliabilitet.

Tabell 10 Cronbachs alfa oversikt

Variabel:	Cronbachs alfa:
Intensjoner	0.791
Holdninger (indre)	0.772
Holdninger (ytre)	0.617
Subjektive normer	0.836
Opplevd atferdskontroll	0.784
MRR:	
Holdninger	0.742
Subjektive normer	0.765
Opplevd atferdskontroll	0.701

3.6.2 Validitet

Dataen vår vil aldri være en 100% refleksjon av virkeligheten, men en representasjon av virkeligheten. Spørsmålet da er hvor relevant, eller godt, dataen representerer virkeligheten (Johannessen et al., 2011). Til å måle dette bruker man validitet, som omhandler dataens gyldighet. Vi vil her ta for oss begreps-, diskriminant-, indre- og ytre validitet.

Begrepsvaliditet

Begrepsvaliditet handler om dataen er en god (valid) representasjon av den virkeligheten vi ønsker å undersøke (Johannessen et al., 2011). Altså i hvilken grad spørsmålene i spørreundersøkelsen måler det konseptet som den skal måle. For å måle de ulike konseptene i teorien om planlagt atferd bør det være flere spørsmål knyttet til hvert konsept. I vår undersøkelse inneholdt alle konseptene minimum fem spørsmål hver. Spørsmålene er også etablerte spørsmål som er brukt i tidligere undersøkelser basert på samme teori. Teorien er i tillegg brukt av veldig mange forskere i flere ulike sammenhenger, noe som viser at begrepene i teorien er etablerte. Dette styrker begrepsvaliditeten. I tillegg er begrepsvaliditeten ivaretatt og kontrollert gjennom våre egne prestudier.

Diskriminant validitet

Ved diskriminant validitet ønsker man å teste om variablene er forskjellige fra hverandre, og ikke overlapper i for stor grad. Altså de begrepene som skal være forskjellige, skal ikke korrelere empirisk (Jacobsen, 2022). En måte å teste dette på er å bruke en faktoranalyse. I delkapittel 3.5.2 *Prinsipal komponent analyse* utførte vi en prinsipal komponent analyse. Her analyserte vi de sammenslåtte målene for å se om de målte det samme innad i faktoren, og at de målte ulikt fra de andre faktorene. Som beskrevet i kapitlet måtte vi gjøre noen justeringer slik at konseptene var forskjellige fra hverandre. Til slutt fikk vi en oppstilling som viste at de ulike konseptene var empirisk forskjellige fra hverandre, se tabell 9. Vi kan dermed konkludere med at datamaterialet har en god diskriminant validitet.

Indre validitet

Indre validitet refererer til i hvilken grad spørreundersøkelsen gir en gyldig og nøyaktig vurdering av årsakssammenhengene mellom de variablene som måles. Høy indre validitet gir et godt grunnlag for å si at en variabel har, eller ikke har effekt på resultatet (Johannessen et al., 2011). Dette betyr å vurdere om det er noen alternative forklaringer på resultatene, eller om andre variabler kan påvirke resultatene. Dette er vanskelig å måle siden vi kun

gjennomfører undersøkelsen på et tidspunkt, som en tverrsnittsundersøkelse. Undersøkelsen vår er veldig teoristyrkt, der teorien understøtter at våre variabler har en påvirkning på intensjoner, og vi mener derfor at vi har god indre validitet. I tillegg må man vurdere om respondentene har gitt korrekt informasjon. Respondentene våre har en nærhet til temaet som er viktig, og vi vet, gjennom sikkerhetsspørsmål, at personer utenfor målgruppen ikke har respondert på undersøkelsen. Samtidig er det blitt gjennomført flere prestudier av spørsmålene, som sikrer oss for at de skal være forståelige, så vi ser ingen grunn til at undersøkelsen har svekket indre validitet.

Ytre validitet

Ytre validitet refererer til i hvilken grad spørreundersøkelsen gir generaliserbare resultater til andre populasjoner eller situasjoner enn den som spørreundersøkelsen ble utført i (Jacobsen, 2022). For å sikre ytre validitet, kan forskeren vurdere om resultatene er representative for den populasjonen en ønsker å generalisere til, og om spørsmålene som brukes i spørreundersøkelsen er relevante for denne populasjonen. Spørreundersøkelsen vår er direkte rettet mot MRR-studiet i Norge, der spørsmålene er formet med bakgrunn i hva som er viktig for dette studiet. Disse spørsmålene og påstandene vil være annerledes for et annet studie, og vil følgelig være vanskelig å overføre. Undersøkelsen vil derimot være overførbart til revisjonsstudier i andre land. Revisjonsutdanningen er varierende og ulik fra land til land, men holdningene og intensjonene til studentene, og hva som påvirker de, vil kunne overføres. Vi har allerede etablert at vi ikke kan konkludere på om utvalget er representativt, eller ikke. På bakgrunn av dette kan vi ikke konkludere med at oppgaven har god ytre validitet.

3.7 Oppsummering

I kapittel 3.0 *Metode* har vi redegjort for våre metodiske valg underveis i forskningen. Vi startet med å presentere valg av forskningsdesign, før vi deretter redegjorde for valg av populasjon og utvalg, fremgangsmåte til datainnsamlingen, hvilke analysemetoder vi vil bruke og hvordan datamaterialet er operasjonalisert. I operasjonaliseringen målte vi reliabilitet og validitet tilknyttet datamaterialet. Dette ble gjort ved hjelp av cronbachs alfa og en prinsippal komponent analyse. Avslutningsvis oppsummerte vi og gjorde noen ytterligere vurderinger tilknyttet oppgavens reliabilitet og validitet.

Neste steg blir å gjennomføre noen utvalgte analyser av datamaterialet for å se etter sammenhenger mellom de uavhengige- og den avhengige variabelen.

Kapittel 4.0 Analyse

I dette kapitlet vil vi presentere og analysere funnene fra undersøkelsen. Vi har gjennom metodekapitlet kvalitetssikret datamaterialet ved hjelp av faktoranalyser. Neste steg er å gjennomføre en deskriptiv analyse der vi analyserer hvordan studentenes svar fordeler seg både for bachelor- og MRR-studentene, før vi sammenligner studentgruppens svar. Videre vil vi gjøre en korrelasjonsanalyse der variablenes samvariasjon analyseres, før vi avslutningsvis vil teste hypotesene våre ved hjelp av en multippel regresjonsanalyse.

4.1 Deskriptiv analyse

I dette delkapitlet vil vi gjennomføre en deskriptiv analyse av datamaterialet vårt. Her vil vi i hovedsak bruke tabellene som viser en oversikt over fordelingen på de ulike variablene, som vi har presentert i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse* for bachelorstudentene, og presentert under for MRR-studentene. Vi kommer til å henvise eksplisitt til tabellen det gjelder underveis i analysen. Når vi referer til «nedre del av skalaen», menes dette verdiene vi finner fra 1-1.9 og 2-2.9, «midtre del» henviser til verdiene 3-3.9 og 4-4.9 og for «øvre del» henviser vi til 5-5.9 og 6-7 i tabellene.

4.1.1 Deskriptiv analyse av «intensjon»

Av spørreundersøkelsen kunne vi se at 30.7% av respondentene hadde positive intensjoner til å studere MRR. Dette gjelder svarene i øvre del av skalaen (se tabell 5 i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*), samtidig ser vi at svarene til bachelorstudentene var relativt spredt, med et standardavvik på 1.73. I tillegg til intensjonsspørsmålet spurte vi studentene hvilken masterutdannelse de ser for seg å studere etter endt bachelor, hvor kun 15.9% av studentene hadde MRR som sin foretrukne studie (se oversikt i tabellen under). Differansen mellom intensjon om å velge MRR (30.7%), og de som faktisk har tenkt å velge MRR (15.9%), tyder på at en del av de 30.7% studentene, har en relativ høy intensjon å velge MRR, men at andre studier er foretrukket. Samtidig kan differansen mellom intensjonen og faktisk valg av studie forklares ved at noen studenter har intensjon om å studere MRR på et senere tidspunkt, og det studenten har tenkt å velge nå, er noe annet. Dette kan forklares ved at noen studenter ønsker å jobbe noen år etter endt bachelor eller at noen ønsker å studere eksempelvis siviløkonom først.

Tabell 11 Hvilken masterretning tenker studentene å velge

Etter endt bachelor, hvilke av disse retningene tenker du å velge?		
Svar	Antall	Prosent
Annet	143	17.2%
Ønsker ikke å ta master	153	18.5%
MRR (Master i Regnskap og Revisjon)	132	15.9%
Siviløkonomstudiet	401	48.4%
Totalt	829	100.0%

Videre har vi atskilt intensjonsmålene til 1.års-, 2.års- og 3.årsstudenter for å kunne sammenligne intensjonen mellom studentkullene på bachelor. Dette åpner samtidig for å se på om det er noen forskjell i intensjonsmålene, og om intensjonen øker eller synker basert på erfaringsnivå. Oversikten vist i tabell 12 er produsert på lik måte som intensjonsmålet for alle bachelorstudentene, som vi har forklart i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*. Av tabellen kan vi se at gjennomsnittsscoren for intensjonsmålet er høyest for de som studerer 1.året. Disse får et gjennomsnitt på 4.06, mens 2.årsstudentene det laveste med 3.61. Dette tyder på at den generelle intensjonen er større for 1.årsstudentene. Dog er gjennomsnittet lavt, og når vi leser av tabellen under, ser vi at 33.7% av 3.årsstudentene svarer i øvre del av skalaen, og noen færre for 1.årsstudentene med 31.5%. Samtidig ser vi at antallet som svarer vet ikke/nøytralt (midtre del av skalaen) avtar gjennom de tre studieårene, fra 47.4% - 37.7% - 29.1%. Dette tyder på en klar tendens på at desto lengre studenten kommer i studieløpet, desto mer reflektert er studenten over hva dem ønsker å studere. For 3.årsstudentene er det en større andel som svarer lavt på skalaen (ikke intensjon om å studere MRR), men også flere som svarer i øvre del (har intensjon om å studere MRR). Av funnene kan vi dermed ikke konkludere med at 3.årsstudenter har en høyere intensjon til å studere MRR, men vi ser av resultatene at flere har reflektert over valget. Dette viser at utdanningsinstitusjonene må promotere MRR-studiet tidlig i studieløpet, slik at flere av 1.års- og 2.årsstudentene får økt intensjon til å studere MRR. 3.årsstudentene har i større grad tatt valget sitt, og det kan derav være for sent for utdanningsinstitusjonene å fokusere på denne målgruppen.

Tabell 12 Fordeling på avhengig variabel «intensjon», fordelt på bachelorkullene

Intensjon	1.året	2.året	3.året
1 – 1.9	7.4%	15.3%	22.4%
2 – 2.9	13.7%	19.7%	14.7%
3 – 3.9	17.4%	17.4%	11.7%
4 – 4.9	30.0%	20.3%	17.4%
5 – 5.9	18.9%	16.5%	14.0%
6 – 7	12.6%	10.9%	19.7%
Totalt	100.0% (190 respondenter)	100.0% (340 respondenter)	100.0% (299 respondenter)
Gjennomsnittsscore	4.06	3.61	3.71
Standardavvik	1.49	1.62	1.94

4.1.2 Deskriptiv analyse av de tre faktorene for bachelorstudenter

For variabelen holdning stilte vi spørsmål til studentens oppfatning til startlønn, karrieremuligheter, spennende utdanning, m.m. Her ser vi at det kun var 0.6% av studentene som svarer i nedre del av skalaen, og 48.0% svarer i øvre del (se tabell 6 i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*). Et mål som viser at studentenes holdning til utdannelsen er relativt positive, som også reflekteres av gjennomsnittsscoren som er 4.89. I tillegg ser vi at studentene har relativt like holdninger, da standardavviket er lavt (0.79). Dette kan tyde på at omdømmet til revisjonsbransjen ikke er så svakt som vi hadde sett for oss for denne målgruppen. Vi vet at Revisorforeningen, gjennom omdømmekampanjen har hatt et stort fokus på dette, og ferske tall viser en rekrutteringsøkning på 13% til revisjonsselskapene fra 2021 til 2022 (Revisorforeningen, 2023). Flere av bachelorstudentene på økonomi er fremtidens revisorer, og dermed de MRR-institusjonene skal rekruttere for å nå rekrutteringsmålet sitt.

Videre for studentenes subjektive normer finner vi at de fleste har svart i nedre eller midtre del av skalaen, og kun 6.4% av studentene svarer at personer i deres nærmeste krets anbefaler dem til å studere MRR (se tabell 7 i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*). Svarene til studentene viser at hoveddelen av studentene ikke har noen i sin sosiale omgangskrets som anbefaler dem til å velge MRR som mastergrad. Dette betyr ikke nødvendigvis at de ikke blir anbefalt å ta studiet, noe som også vises gjennom at mange har svart vet ikke/nøytralt (midtre del av skalaen) på spørsmålet. Samtidig ser vi også at det er en stor del av studentene som svarer i

nedre del av skalaen, med 30.3%. Dette kan tyde på at omdømmet til studiet er noe lavt i den generelle befolkningen, da nesten ingen studenter blir anbefalt av sin sosiale omgangskrets til å velge studiet.

For opplevd atferdskontroll har de fleste studentene svart nøytralt på oppfatningen om de har egenskapene og personligheten til å studere MRR. I denne delen har vi stilt studentene spørsmål som omhandler om studiet ville vært lett for dem, om de har ferdighetene og personligheten til å studere MRR, og om studiet er tallfokusert og krevende. 13.9% av bachelorstudentene er enige i påstandene, mens det er kun 11.7% som er uenige.

Standardavviket på 0.89, viser at studentene er rimelig samstemte (se tabell 8 i kapittel 3.5.1 *Reliabilitetsanalyse*). Resultatene til bachelorstudentene viser at de fleste av studentene har svart midt på skalaen, altså «vet ikke» eller «nøytralt». Dette kan tyde på flere ting, som for eksempel: Spørsmålene i undersøkelsen kan ha vært fremsatt som uforståelige for studentene, eller så har de ikke nok kunnskap om studiet til å forme en mening om hvordan de ville prestert. Gjennom våre egne prestudier, og de som er gjort av Tan og Laswad (2006), har vi avkrefte at spørsmålene var uforståelige. Dermed tyder resultatene på at studentene besitter for lite kunnskap om hva studiet innebærer.

4.1.3 Deskriptiv analyse av de tre faktorene for MRR-studenter

Gjeldende holdningene til MRR-studentene svarer kun 1.1% i nedre del av skalaen, mens 65.9% svarer i øvre del, se tabellen under. Funnene forteller oss at holdningene til MRR-studentene er svært positive. Med en gjennomsnittsscore på 5.26 bekreftes det at studentene har positive holdninger, og studentene er nokså enige i denne vurderingen, med et standardavvik på 0.75. Dette viser at gjennomsnittlige holdninger er høyere hos MRR- enn hos bachelorstudentene. Resultatet er noe forventet, da studenter som allerede har valgt MRR bør ha en større forståelse over studiet, og «like» dette bedre.

Tabell 13 Fordeling på uavhengig variabel "holdning" for MRR-studenter

Holdning	Antall	Prosent %
1 – 1.9	0	0.0%
2 – 2.9	1	1.1%
3 – 3.9	4	4.3%
4 – 4.9	27	28.7%
5 – 5.9	44	46.8%
6 – 7	18	19.1%
Totalt	94	100.0%
Gjennomsnittsscore	5.26	
Standardavvik	0.75	

Videre for studentenes subjektive normer finner vi relativt like svar for MRR- som for bachelorstudentene. Av tabellen under, ser vi at kun 6.4% svarer i øvre del av skalaen, akkurat som for bachelorstudentene, mens resten av svarene er relativt likt spredt.

Gjennomsnittsscoren forteller at bachelorstudentene svarer høyere enn MRR-studentene (3.35 mot 3.07). Noe som viser at flere studenter har svart vet ikke/nøytralt på spørsmålet, eller i nedre del av skalaen. Vi får dermed lik vurdering som for bachelorstudentene, der svarene kan tyde på at omdømmet til studiet er noe lavt i den generelle befolkningen.

Tabell 14 Fordeling på uavhengig variabel "subjektive normer" for MRR-studenter

Subjektive normer	Antall	Prosent %
1 – 1.9	22	23.4%
2 – 2.9	17	18.1%
3 – 3.9	27	28.7%
4 – 4.9	22	23.4%
5 – 5.9	4	4.3%
6 – 7	2	2.1%
Totalt	94	100.0%
Gjennomsnittsscore	3.07	
Standardavvik	1.34	

For opplevd atferdskontroll svarer hele 40.5% av studentene i øvre del av skalaen, og kun 4.3% i nedre del, se tabellen under. Svarene får et høyt gjennomsnitt med 4.68, og standardavviket viser at studentene er rimelig samstemte (0.88). Disse resultatene står i motsetning til det vi fant for bachelorstudentene, men er kanskje noe mer forventede, da studenter med lav opplevd kontroll over en atferd ikke ville valgt å utføre atferden. Det vil derfor være rimelig å anta at MRR-studenter har en høyere opplevd atferdskontroll over studiet. Samtidig viser dette viktigheten av å øke bachelorstudenters «opplevde atferdskontroll», da det ut fra disse resultatene er viktige for studentens valg av masterutdanning.

Tabell 15 Fordeling på uavhengig variabel "opplevd atferdskontroll" for MRR-studenter

Opplevd atferdskontroll	Antall	Prosent %
1 – 1.9	0	0.0%
2 – 2.9	4	4.3%
3 – 3.9	13	13.8%
4 – 4.9	39	41.5%
5 – 5.9	29	30.9%
6 – 7	9	9.6%
Totalt	94	100.0%
Gjennomsnittsscore	4.68	
Standardavvik	0.88	

4.1.4 Oppsummering deskriptiv analyse

Oppsummering av funnene vi finner i den deskriptive analysen viser oss at veldig få av både bachelor- og MRR-studentene svarer i nedre del av skalaen for variabelen holdning. Dette tyder på at det totalt sett er få studenter som har et dårlig inntrykk av studiet. Det er en større andel av MRR-studenter som svarer i øvre del av skalaen, med 65.9% mot 48.0% av bachelorstudentene. Dette viser at holdningene til studentene er høye, og at omdømmet ikke nødvendigvis er for lavt blant studenter.

For subjektive normer var resultatene relativt like for begge studentgruppene. 6.4% svarer i øvre del av skalaen for begge gruppene, mens henholdsvis 30.3% og 41.5% svarer i nedre del for bachelor- og MRR-studentene. Funnet viser at en stor andel av studentene opplever at de ikke blir anbefalt til å velge MRR av sin sosiale omgangskrets. Funnene bør være

bekymringsverdige, både for institusjonene og bransjen, da dette viser at omdømmet og oppfatningen av MRR i den generelle befolkningen er lav.

For variabelen opplevd atferdskontroll fant vi de største forskjellene mellom studentgruppene. 11.7% av bachelorstudentene svarer i nedre del av skalaen, og kun 13.9% svarer i øvre del. Når så få studenter har svart i øvre del av skalaen, viser dette at de fleste studentene ikke opplever at de har «kontroll» over studiet. De tror altså at de ikke har ferdighetene eller personligheten som passer til studiet. De fleste bachelorstudentene velger derimot vet ikke/nøytralt på spørsmålene, som tyder på at de besitter for lite informasjon om studiet. De vet ikke om de innehar personligheten eller ferdighetene til å ta studiet, og dette viser at det finnes et informasjonsbehov blant denne gruppen av studenter. For MRR-studentene svarer 40.5% i øvre del av skalaen. Dette viser at en stor del av de som har valgt studiet følte at de hadde den rette opplevde atferdskontrollen over studiet. Det er kun 4.3% som svarer i nedre del, noe som bygger opp om dette. Resultatet viser at MRR-studentene har en høyere opplevd atferdskontroll, sammenlignet med bachelorstudentene. Noe som tyder på at når studenter scorer høyt på faktoren, vil de ha større motivasjon til å velge MRR. Dette underbygger viktigheten av å øke kunnskapsnivået om studiet for bachelorstudentene, slik at de kan få økt intensjon til å velge studiet.

4.2 Korrelasjonsanalyse

Før regresjonsanalysen ønsket vi å undersøke samvariasjonen mellom variablene. Dette er gjort ved hjelp av en korrelasjonsanalyse, og som korrelasjonsmål har vi brukt pearsons r (begrepet er forklart i kapittel 3.4.1 *Presentasjon av analysemetoder*). Korrelasjonen er presentert ved hjelp av en korrelasjonsmatrise, som er vist i tabellen under. De horisontale tallene (1-7), er de samme som representeres vertikalt, og er lagt inn for å gjøre matrisen mer oversiktlig.

Tabell 16 Korrelasjonsmatrise

	Gjennomsnitt	Standardavvik	1	2	3	4	5	6	7
1 Intensjon	3.75	1.73	1.00						
2 Holdning (indre)	4.61	1.12	.43**	1.00					
3 Holdning (ytre)	5.13	0.88	.25**	.44**	1.00				
4 Subjektive normer	3.43	1.21	.43**	.33**	.20**	1.00			
5 Opplevd atferdskontroll	4.26	1.16	.35**	.24**	.16**	.18**	1.00		
6 Alder	24.09	5.21	.09**	.10**	.01	-.03	.10**	1.00	
7 Kjønn	.51	0.50	-.06	-.03	-.04	-.05	.10**	-.06	1.00

Antall = 829

Nivå av statistisk signifikans: ** indikerer $p < 0.01$

Korrelasjonsmatrisen viser at det er en sammenheng mellom holdning (indre og ytre) og intensjonen. Forholdet har en pearsons r på henholdsvis 0.43 og 0.25 og sammenhengene er statistisk signifikante på et 0.05 nivå. For holdning (indre) ser vi av matrisen i tabell 4 i kapittel 3.4.1 *Presentasjon av analysemetoder*, at den har en moderat sammenheng, mens for holdning (ytre) er sammenhengen svak. Videre ser vi at sammenhengen mellom subjektive normer og intensjon er statistisk signifikant, med en moderat sammenheng (pearsons $r = 0.43$). Det siste sammensatte målet, opplevd atferdskontroll, har også en moderat sammenheng med en pearsons r på 0.35 og er statistisk signifikant.

Kontrollvariabelen alder er statistisk signifikant og har en svak sammenheng med den avhengige variabelen intensjon. Pearsons r er tilnærmet lik null (0.09), noe som viser at desto eldre studenten er, desto større intensjon til å studere MRR vil den ha. Likevel er verdien lav, som viser at det ikke er noen store forskjeller. Kontrollvariabelen kjønn er derimot ikke statistisk signifikant. Vi kan dermed ikke konkludere vedrørende om det er en forskjell i intensjonen til å studere MRR mellom kvinner og menn.

Korrelasjonsanalysen viser at det kun er moderat sammenheng mellom studenters intensjon og forholdet til holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll. Mens det for holdning (ytre) er en svak sammenheng. Alle verdiene er statistisk signifikante, noe som vil si at det er lav sannsynlighet for at samvariasjonen mellom variablene har oppstått som følge av tilfeldigheter eller støy.

4.3 *Multipel regresjonsanalyse*

Ved hjelp av multipel regresjonsanalyse vil vi i denne delen teste de åtte hypotesene våre. Vi har brukt de foregående kapitlene på å forberede og kontrollere datamaterialet gjennom faktoranalyse og korrelasjonsanalyse. Korrelasjonsanalysen viste at det var statistisk signifikante sammenhenger mellom de uavhengige variablene og intensjonen. Noe som viser at sammenhengene ikke har oppstått av tilfeldigheter, og at resultatene er sterke nok til å antyde at det faktisk er en pålitelig sammenheng mellom variablene. Her vil vi presentere de empiriske funnene fra analysen, mens vi i kapittel 5.0 *Diskusjon* vil diskutere funnene nærmere.

4.3.1 *Hypotesetesting for H1a, H1b, H2 og H3*

I denne delen vil vi teste de fire hovedhypotesene, som ser på holdninger, subjektive normer og opplevd atferdskontroll mot den avhengige variabelen intensjon. Følgende hypoteser testes:

H1a: Studentenes holdning (indre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H1b: Studentenes holdning (ytre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H2: Studentens subjektive norm har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H3: Studentens opplevde atferdskontroll over studieretningen har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

Tabell 17 Multipel regresjonsanalyse av hypotese H1a, H1b, H2 og H3

Variabler	Beta	t	Signifikans	VIF
Holdning (indre)	0.245	7.279	0.001	1.393
Holdning (ytre)	0.048	1.505	0.133	1.256
Subjektive normer	0.302	9.893	0.001	1.149
Opplevd atferdskontroll	0.225	7.515	0.001	1.102
Alder	0.049	1.699	0.090	1.029
Kjønn	-0.051	-1.761	0.079	1.023
Justert R ²	0.328			
F	68.271			
Signifikans	0.001			
Antall	826			

Tabellen over viser resultatet av den multiple regresjonsanalysen for de fire hypotesene. Den gir oss informasjon tilknyttet justert R^2 , f-verdi, antall observasjoner, de uavhengige variablenes standardiserte beta-koeffisient, t-verdi, signifikans og VIF-verdi. Vi kan se at F-verdien er signifikant, noe som viser at modellen i sin helhet er signifikant. F-verdien er veldig stor (68.271), noe som indikerer at den lineære modellen gir en god forklaring på variasjonen i variablene. Dermed har vi økt sannsynlighet for at resultatene våre ikke er tilfeldige - variablene har en forklaringsfaktor på intensjonen. Justert R^2 viser at faktorene i teorien om planlagt atferd har en faktisk påvirkning på studentenes intensjon om å studere MRR, der faktorene forklarer 32.8% av variansen i intensjonen. Dette betyr at 67.2% forklares av andre faktorer som ikke er plukket opp av vår modell. Dette kan knytte seg til kulturell bakgrunn, personlige interesser, utdanningsbakgrunn med mer. 32.8% er innenfor intervallet Armitage og Conner (2001) finner i sin forskning, der de finner at 27-39% av variansen i intensjonen forklares av variablene i TPA.

Analysen har også testet datamaterialet for multikollinearitet, ved hjelp av variance inflation factor (VIF). Multikollinearitet forteller oss noe om korrelasjonen mellom variablene, og en høy VIF-verdi vil fortelle oss at variablene er så sterkt korrelert med hverandre at de vil gi overlappende informasjon om forholdet mellom de uavhengige variablene og den avhengige variabelen. En VIF-verdi på 1 viser at det ikke er noe multikollinearitet mellom variablene, mens en verdi på 10 og høyere viser til høy multikollinearitet, noe som vil skape utfordringer for analysen (Pallant, 2016). Det vil skape utfordringer for analysen da en høy multikollinearitet kan gjøre det vanskelig å skille effekten av hver uavhengige variabel, da de vil være sterkt sammenkoblet. For vår modell er den høyeste VIF-verdien 1.393, og ingen av variablene våre er derfor for sterkt korrelert.

Hypotese H1a er et mål på studenters holdninger (indre), som at masterutdannelsen er spennende, muligheter til å stige i gradene og har gode jobbmuligheter sammenlignet med andre studier. Regresjonsanalysen gir oss en beta-koeffisient på 0.245. Dette viser til at det er en positiv lineær sammenheng mellom holdning (indre) og den avhengige variabelen. Altså en student som svarer høyere på holdningene enn en annen student, vil ha større intensjon til å studere MRR. Variabelen er også statistisk signifikant på et 0.05 nivå, noe som viser at resultatene ikke kommer av tilfeldigheter eller støy i datamaterialet. Vi finner dermed støtte i at studentene som anerkjenner MRR utdannelsen som spennende og som mener at

utdannelsen gir dem gode karrieremuligheter, har en større intensjon til å studere denne masterutdannelsen. Vi kan dermed slå fast at hypotese H1a er støttet.

Hypotese H1b er et mål på studenters holdninger (ytre), som høy startlønn og høy arbeidsmengde, og om disse har en sammenheng med intensjonen om å studere MRR. Tabell 17 viser en positiv lineær sammenheng mellom hypotese H1b og intensjon ($\beta = 0.048$). Positive verdier på den uavhengige variabelen vil føre til positive verdier på intensjonen. Beta-verdien er derimot veldig svak, og endringen i holdning (ytre) vil føre til en svært liten endring på intensjonen, og kan vise til at det er liten, eller ingen sammenheng. Samtidig får variabelen et signifikansnivå på 0.133, noe som betyr at den ikke er statistisk signifikant på et 0.05 nivå ($0.133 > 0.05$). Vi har dermed ikke tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at det er en sammenheng. Vi ender dermed opp med å forkaste hypotese H1b.

Analysen for hypotese H2 (subjektive normer) viser at den har en sterk positiv lineær sammenheng med intensjonen, med en beta-koeffisient på 0.302. En positiv økning i variabelen subjektive normer, vil føre til en økning i intensjonen til studentene. Hypotesen er også statistisk signifikant på et 0.05 nivå. Subjektive normer viser seg dermed å ha den sterkeste sammenhengen med intensjonen av de tre faktorene fra det teoretiske rammeverket. Resultatet viser at desto mer positiv studentens omgivelser er til masterutdanningen, desto sterkere intensjon vil studenten ha til å velge MRR-studiet. Vi kan dermed slå fast at hypotese H2 er støttet.

Opplevd atferdskontroll (hypotese H3) har en positiv lineær sammenheng med intensjonen, med en beta-koeffisient på 0.225, og er statistisk signifikant på et 0.05 nivå. Dermed kan vi med stor sannsynlighet fastslå at det er en sammenheng mellom økt opplevd atferdskontroll og intensjonen til å studere MRR. Funnene viser til at hypotese H3 er støttet.

Avslutningsvis har vi analysert kontrollvariablene alder og kjønn, opp imot den avhengige variabelen intensjon. For alder ser vi en svak positiv sammenheng, som viser at desto eldre studenten er, desto større intensjon har studenten ($\beta = 0.049$). Faktoren er derimot veldig svak, og ikke statistisk signifikant. Dermed kan vi ikke konkludere med at det er en sammenheng. For kontrollvariabelen kjønn, ser vi en negativ sammenheng ($\beta = -0.051$). Dette indikerer at kvinner har en større intensjon til atferden enn menn, men som ved alder er

sammenhengen svak og ikke signifikant. Funnene våre viser dermed at alder og kjønn ikke har en sammenheng med intensjonen, i denne modellen.

4.3.2 Hypotesetesting for H2a, H2b, H3a og H3b

I forrige delkapittel så vi at alle faktorene fra det teoretiske rammeverket til Ajzen (1991) har en positiv sammenheng med intensjonen. I denne delen ønsker vi å undersøke hver faktor nærmere, for å se hva som støtter hver faktor i størst grad. I denne delen har vi testet følgende hypoteser:

H2a: Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes foreldre og venner, og studentenes intensjon om å studere MRR.

H2b: Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes forelesere og medstudenter, og studentenes intensjon om å studere MRR.

H3a: Studentens opplevde personlighet og ferdigheter har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

H3b: Studentens opplevde prestasjoner i regnskapsfag har positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.

Tabell 18 Multipl regressjonsanalyse av hypotese H2a, H2b, H3a og H3b

Variabler	Beta	t	Signifikans	VIF
Foreldre/Venner	0.252	6.723	0.001	1.656
Forelesere/Medstudenter	0.152	4.067	0.001	1.650
Personlighet/Ferdigheter	0.317	8.298	0.001	1.720
Prestasjon i regnskapsfag	0.019	0.510	0.610	1.671
Alder	0.070	2.361	0.018	1.025
Kjønn	-0.057	-1.928	0.054	1.014
Justert R ²	0.299			
F	59.653			
Signifikans	0.001			
Antall	829			

Tabellen over viser resultatet av den multiple regresjonsanalysen for hypotesene H2a, H2b, H3a og H3b. F-verdien er 59.653 og statistisk signifikant. Dette viser at modellen har en betydelig og pålitelig effekt av de uavhengige variablene på den avhengige variabelen, og støtter dermed modellens prediktive evne. Justert R² viser at 29.9% av variansen i intensjonen

er forklart av hypotesene. Som ved den forrige regresjonsmodellen er det ingen utfordring med multikollinearitet i modellen, siden alle VIF-verdiene er godt under 10.

Hypotese H2a måler sammenhengen mellom studentenes foreldre og venners innflytelse på intensjonen om å studere MRR. Av analysen får vi en beta-koeffisient på 0.252, som viser til at det er en positiv lineær sammenheng mellom anbefaling fra foreldre og venner, og intensjonen, og sammenhengen er statistisk signifikant på 0.05 nivå. Forklart vil dette si at desto høyere påvirkning studentene opplever av sine foreldre og venner, desto høyere intensjon vil de ha til å studere MRR. Vi slår fast at hypotese H2a er støttet.

Hypotese H2b måler sammenhengen mellom studentens forelesere og medstudenter opp imot intensjonen, og får en beta-koeffisient på 0.152. Sammenhengen er også statistisk signifikant på et 0.05 nivå. Funnene viser dermed at det er en positiv sammenheng, og desto høyere påvirkning studenten får fra forelesere og medstudenter, desto høyere vil intensjonen være. Hypotese H2b blir dermed støttet.

Analysen viser en positiv lineær sammenheng mellom ferdigheter og personlighet (hypotese H3a) og intensjon (beta = 0.317). Positive verdier på opplevd ferdigheter og personlighet vil føre til økte positive verdier på intensjonen. Hypotesen er innenfor vårt signifikansnivå på 0.05. Vi ender dermed opp med å få støtte til hypotesen, som vil si at vi ser en positiv sammenheng mellom personlighet og ferdigheter opp imot intensjonen om å studere MRR.

Den siste hypotesen som er testet er hypotese H3b, opplevde prestasjoner i regnskapsfag. Hypotesen får en positiv beta-koeffisient (0.019), men et høyt signifikansnivå (0.610). Signifikansen er høyere enn vårt signifikansnivå (0.05), og dermed er det ingen statistisk signifikant sammenheng. Dermed kan vi ikke si at hypotesen har en sammenheng med intensjonen. Hypotese H3b forkastes.

Kontrollvariabelen alder får en positiv beta på 0.070, og et signifikansnivå på 0.018. Analysen viser derfor at alder har en signifikant sammenheng med intensjonen, i denne modellen. Desto eldre studenten er, desto større intensjon vil den ha. Beta-verdien er derimot veldig lav, og kan tyde på at effekten ikke er veldig stor. Kjønn får en negativ beta-koeffisient (-0.057), og et signifikansnivå på 0.054, som er rett i overkant av vårt signifikansnivå. Dette indikerer at

kvinner har en litt større intensjon til å studere MRR, enn menn. Likevel er verdiene så små, at sammenhengene ikke vil utgjøre en stor påvirkning.

4.4 Oppsummering

I dette kapittelet har vi gjennomført deskriptive analyser, korrelasjonsanalyse og avslutningsvis multippel regresjonsanalyse. Vi har funnet flere interessante sammenhenger, samt noen forhold som viste til ingen sammenheng. Av den multiple regresjonsanalysen så vi at hypotese H1a, H2, H2a, H2b, H3 og H3a støttes, mens hypotese H1b og H3b forkastes. Under har vi oppsummert disse funnene i en tabell. I kapittel 5.0 *Diskusjon* vil disse funnene bli analysert og diskutert.

Tabell 19 Oversikt hypoteser

	Hypotese	Resultat
H1a	Studentenes holdning (indre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Støttes
H1b	Studentenes holdning (ytre) har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Forkastes
H2	Studentens subjektive norm har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Støttes
H2a	Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes foreldre og venner, og studentenes intensjon om å studere MRR.	Støttes
H2b	Det er en positiv sammenheng mellom anbefalingen fra studentenes forelesere og medstudenter, og studentenes intensjon om å studere MRR.	Støttes
H3	Studentens opplevde atferdskontroll over studieretningen har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Støttes
H3a	Studentens opplevde personlighet og ferdigheter har en positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Støttes
H3b	Studentens opplevde prestasjoner i regnskapsfag har positiv sammenheng med intensjonen om å studere MRR.	Forkastes

Kapittel 5.0 Diskusjon

5.1 Diskusjon av funn

I samsvar med teorien om planlagt atferd viser funnene at bachelorstudentenes holdninger, subjektive normer og opplevd atferdskontroll har evne til å predikere hvilken intensjon man har til å velge MRR-studiet. Tabell 17 som viste resultatet av den første multiple regresjonsanalysen, fortalte oss at 32.8% av variansen i intensjonen kan forklares av de tre faktorene, noe som er i samsvar med funnene i studien til Armitage og Conner (2001). Dette viser at intensjonen til å studere MRR er høyere hvis studentene har en positiv holdning, blir anbefalt av sin sosiale krets, og opplever at de har atferdskontroll til å studere MRR. Analysen avdekket at i vår kontekst er det de subjektive normene som har sterkest forklaringsfaktor til intensjonen, med en beta-koeffisient på 0.302.

Spørreundersøkelsen avdekket at kun 15.9% av bachelorstudentene hadde tenkt til å velge MRR som masterutdanning etter endt bachelor. Prosentandelen er lav, og i tråd med informasjonen vi har fått som viser at flesteparten av de norske MRR-studiestedene ikke klarer å fylle studieplassene sine. I motsetningen viser intensjonsmålene at 30.7% av bachelorstudentene svarer at de har en høy intensjon til å skulle velge MRR. Dette viser at det er en stor forskjell mellom hvor mange studenter som har høy intensjon til å studere MRR, og hvor mange som faktisk tenker å velge studiet. I tillegg ser vi av tabell 11 (som viste en oversikt over hvilken masterretning studentene tenker å velge) at nesten 50.0% av studentene hadde tenkt til å velge siviløkonomstudiet etter endt bachelor, i tillegg til 18.5% som ikke ønsket å ta masterutdanning. Tallene forteller oss at mange studenter med høy intensjon til å studere MRR, velger en annen retning. Det er veldig mange, kanskje for mange, som ønsker å velge siviløkonomstudiet eller ikke ønsker å ta master. Det finnes altså gode muligheter for å «stjele» studenter over til MRR.

Da vi analyserte intensjonen fordelt på årskullene på bachelor, så vi at det var relativt lik prosentandel som hadde intensjoner om å studere MRR. Men når studentene kom til 3.året, var det færre som hadde intensjon om å velge MRR, sammenlignet med 1.året og 2.året. Dette tyder på at desto yngre og tidligere i studieløpet studentene er, desto større mulighet har man til å påvirke dem til å velge MRR.

5.1.1 Holdninger

Faktoren holdning (indre) viste en positiv sammenheng med intensjonen. Dermed vil studenter som svarer høyt på at masterutdannelsen er spennende, muligheter til å stige i gradene og har gode jobbmuligheter, ha en større intensjon om å studere MRR. Sammenligner vi dette målet opp imot funnene i de tidligere forskningsartiklene vi har benyttet, ser vi at Cohen og Hanno (1993) også finner støtte for gode karrieremuligheter, mens Karlsson og Noela (2018) rapporterer at studentene i Sverige synes utdannelsen er kjedelig, men at man har gode karrieremuligheter sammenlignet med andre bransjer. Funnene våre skiller seg dermed ikke i stor grad fra disse tidligere studiene. Dette viser at omdømmet studiet har hos studentene er viktige. Når omdømmet er bedre, vil studentene ha større positive holdninger, noe som fører til høyere intensjon. For å klare målsettingen om 5 000 nye ansatte i løpet av de neste fem årene, var første steg å gjennomføre en omdømmekampanje, slik at grunnlaget for en senere rekrutteringskampanje blir større. Revisorforeningen, sammen med bransjen, har derfor allerede startet med dette arbeidet. I den deskriptive analysen fant vi at studentenes holdninger ovenfor studiet ikke var så lave, som man kanskje hadde trodd på forhånd. Samtidig vil arbeidet med å opprettholde og gjerne øke omdømmet være viktig, også for fremtiden.

For holdninger (ytre) fant vi ingen statistiske sammenhenger til intensjonen. Høy startlønn og høy arbeidsmengde er dermed ikke holdninger hos studentene vi finner støtte til at ligger bak intensjonen om å velge denne studieretningen. Hva som ligger bak svarene til studentene kan være så mangt, som at de ikke er fornøyd med startlønnen, eller at de ikke mener lønn er så viktig for valget deres. Resultatene våre er altså ulik fra det de sammenlignbare forskningsartiklene viser. Både Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018) finner at det er en sammenheng mellom lønn og intensjonen til studentene. For Karlsson og Noela (2018) velger studentene å ikke studere regnskap fordi startlønnen er for lav. Av Tan og Laswad (2006) sin undersøkelse finner de at høy startlønn har en positiv sammenheng med intensjonen. Her finner de også at studentene anser studiet for å ha høy arbeidsmengde, men at dette for regnskapsstudentene ikke har negativ innvirkning på valget. Dette støttes også av studien til Cohen og Hanno (1993). Funnene er altså ikke i tråd med tidligere forskning, og peker i retning av at norske studenter ikke er så opptatt av lønn, som man kanskje skulle trodd. Resultatene forteller oss i midlertidig ikke om dette har en annen virkning når studentene skal søke jobb, men ved valg av masterutdanning er det ingen sammenheng mellom lønn og intensjon.

Oppsummert for variabelen holdning finner vi støtte for holdninger (indre), men ikke for holdninger (ytre). Dette viser at holdninger har en effekt på studenters intensjon om å velge MRR, ettersom våre funn støttes i de indre holdningene. Studentene er altså ikke så opptatt av hva studiet kan gi dem i form av goder og belønning, men heller hva de kan oppnå personlig. Funnene våre ser vi er dels i tråd med de tidligere forskningsartiklene vi har undersøkt (Cohen & Hanno, 1993; Karlsson & Noela, 2018; Tan & Laswad, 2006).

5.1.2 Subjektive normer

Av funnene våre ser vi at subjektive normer er den faktoren som har sterkest sammenheng med intensjonen, med en beta-koeffisient på 0.302. Dette betyr at subjektive normer er den faktoren som har størst positiv påvirkning på intensjonen til å studere MRR. Den positive sammenhengen er i samsvar med funnene til Cohen og Hanno (1993), Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018). Videre i analysen så vi at det var foreldre og venner som hadde størst betydning, sammenlignet med forelesere og medstudenter. Norske studenter opplever derfor at en anbefaling av deres nære sosiale krets har størst betydning. I de tidligere studiene er det funnet motstridene funn på foreldres betydning, der Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) får begge signifikante svar på at foreldre har innflytelse på valget til studentene om å ta en master i regnskapsfag, mens Karlsson og Noela (2018) ikke finner signifikante svar. Man skulle gjerne trodd at resultatene på de sosiale normene mellom Norge og Sverige var mer samstemte enn resultatene mellom Norge og New Zealand, noe funnene gir oss gode indikasjoner på. Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018) viser til signifikante svar på at venner har innflytelse på valget til studentene. Funnene våre for forelesere og medstudenter er noe i tråd med det vi finner fra tidligere forskning. Cohen og Hanno (1993) får en positivt og signifikant sammenheng mellom intensjonen og medstudenter. Det er også verdt å merke seg at de finner en sterkere sammenheng desto yngre studentene er. Videre finner både Tan og Laswad (2006) og Karlsson og Noela (2018) en positiv og signifikant sammenheng mellom påvirkning av forelesere og intensjonen.

En artikkel i NHO (2015) sier at foreldre er de som påvirker barnas skolevalg mest. Det er i samsvar med våre resultater, ved at foreldre og venner utgjør de største signifikante underliggende faktorene bak sosiale normer. Ettersom foreldrene har så stor innflytelse over studentenes valg av masterutdannelse, kan man stille seg undrende til hvilket inntrykk de selv har av revisjonsbransjen. Som vi løftet innledningsvis i oppgaven har revisjonsbransjen vært gjennom store endringer de siste årene, og det gamle utsagnet om at «*revisor er en grå,*

kjedelig og nærmest pertentlig middelaldrende mann» (Djurve, 2002) gjenspeiler ikke dagens revisor. Et viktig satsningsområde kunne vært å øke bevisstheten rundt dette, ikke bare for studentene, men også for foreldrene, for å avkrefte myter rundt de fordommene man sitter på fra gammelt av. Etersom studentenes holdninger til studieprogrammet er positive, kan man også tolke resultatene dit at studenten selv ser på revisjonsutdannelsen som spennende, hvor de subjektive normene er med på å lede studentene bort fra denne karriereveien. Nå har vi undersøkt og funnet at foreldre og venner er de sosiale normene som påvirker bachelorstudentene i størst grad. Basert på denne informasjonen kan man tilpasse promoteringen av masterutdannelsen til de faktorene som påvirker studentene i størst grad.

Disse funnene viser til at det kanskje ikke er så store forskjeller mellom landene når det kommer til påvirkning av studentenes sosiale omgangskrets. Alle tre hypotesene våre knyttet til subjektive normer er støttet, og funnene er i samsvar med det vi finner i tidligere forskning. For videre bruk av funnene våre er det verdt å merke seg at vi ser en større sammenheng med studentenes nære omgangskrets, som foreldre og venner.

5.1.3 Opplevd atferdskontroll

Av de tre faktorene fra TPA, fant vi svakest sammenheng mellom opplevd atferdskontroll og intensjonen, med en beta-koeffisient på 0.225. Funnene viser likevel at opplevd atferdskontroll har en positiv sammenheng, og desto større kontroll studentene opplever at de har, desto større intensjon vil de ha. Til sammenligning fant også Cohen og Hanno (1993) og Tan og Laswad (2006) at opplevd atferdskontroll hadde en signifikant positiv effekt på studentenes intensjon om å velge regnskap som hovedfag. Desto sterkere oppfatningen av atferdskontroll var hos studentene, desto mer sannsynlig var det at de hadde intensjonen om å velge regnskap som hovedfag. Funnene våre er dermed i samsvar med tidligere forskning.

I den deskriptive analysen fant vi at en stor andel av studentene svarte vet ikke/nøytralt på spørsmål tilknyttet opplevd atferdskontroll. Bachelorstudentene vet ikke om de har ferdigheter eller personligheten som passer til å kunne velge MRR som studie, noe som tyder på at kunnskapen de besitter er for lav. Ser vi dette i sammenheng med at funnene viser at desto høyere opplevd atferdskontroll studenten har, desto høyere intensjon vil de ha, viser dette at for å rekruttere flere studenter til MRR må kunnskapsnivået tilknyttet studiet øke. Funnene forsterker behovet for å fremme MRR i et godt lys, som vil kunne påvirke atferdskontrollen til studentene. Slik promotering kan skje gjennom å belyse hva studiet

omhandler: Revisjonsarbeid er tett tilknyttet loven og følger flere standarder, det er ikke et stort fokus på tall, og studiet gir gode arbeidsmuligheter etter endt studie (sett i lys av manglende rekruttering). Da vi spurte studentene om de oppfattet studiet som veldig tallfokustert, svarte hele 83.8% av bachelorstudentene i øvre del av skalaen, med en gjennomsnittsscore på 5.48 (se vedlegg 3). Ut fra våre egne erfaringer med studiet, viser dette at flere studenter har en noe feil oppfatning av hva studiet egentlig innebærer, noe som kan føre til at flere ikke tror de har ferdighetene eller personligheten til å kunne ta studiet. En tanke vi gjør oss, basert på forskningen til Frey og Osborne (2017) og Tiberius og Hirth (2019), er at for å takle endringene som en følge av digitalisering, kan bransjen vurdere å øke bevisstheten om hva arbeidet faktisk innebærer, og vise hvordan teknologi kan brukes til å forbedre og effektivisere arbeidet i stedet for å erstatte det. Videre kan bransjen jobbe med å forbedre omdømmet og vise hvordan arbeidet bidrar til samfunnet og næringslivet (*Revisorforeningen har en ny kampanje nå om hvor viktig signaturen er* (Revisorforeningen, u.å.)). Til slutt kan det også være hensiktsmessig å undersøke om det er mulig å endre eller justere utdanningstilbudet for å tiltrekke seg flere studenter.

Da vi undersøkte studentens opplevde atferdskontroll nærmere, så vi at dersom en student anså personligheten sin for å være passende til faget og mener at de har de nødvendige ferdighetene for å lykkes i masterprogrammet, kan dette øke deres intensjon om å søke og fullføre MRR. Funnene tilknyttet studentens ferdigheter og personlighet opp imot intensjonen, skiller seg litt ut fra de tidligere forskningsartiklene vi sammenligner undersøkelsen vår opp mot. Personlighet og ferdigheter er ikke faktorer som har vært dekket i deres undersøkelser, og da vi finner støtte i vår hypotese om at personlighet og ferdigheter har positiv innflytelse på intensjonen om å studere MRR, har vi funnet et mål i vår spørreundersøkelse som skiller seg ut fra de andre internasjonale studiene vi har hentet inspirasjon fra. Dette er bidragsytende til å vise at det er svært sentralt at studentene er opplyste omkring hva studiet faktisk går ut på. Som vi redegjorde for i teorikapittelet, kan argumentasjonen til Ajzen (2005) om at selvtillit og mangel på tro på egne evner påvirke intensjonen, og dermed også redusere intensjonen om å utføre en handling. Dette kan bety at personer som føler at de ikke har personligheten eller ferdighetene, kan føle seg i mindre stand til å mestre utfordringene knyttet til en mastergrad og dermed ha en lavere intensjon om å søke og fullføre utdanningen. Videre undersøkte vi om det var en sammenheng mellom studenters opplevde prestasjoner i regnskapsfag og intensjonen, noe funnene viste at det ikke var. Det er i midlertidig verdt å merke seg at denne hypotesen kan være avhengig av flere faktorer, inkludert hvor lenge siden

de tidligere prestasjonene fant sted, hvor relevant de er for MRR utdannelsen, og hvilke tiltak som er gjort for å forberede de tidligere prestasjonene. Resultatet antyder at uansett hvor sterkt studentene har prestert i tidligere regnskapsfag, så vil ikke dette ha betydning for valget om å studere/ikke studere MRR. Hvorfor det er slik er vanskelig å fastslå, men det kan være en sammenheng med at fagene ikke oppleves som så relevante for studiet, at det ikke har en betydning for dem. Resultatene våre er i samsvar med det Tan og Laswad (2006) finner i sin forskning, men i motsetning til Cohen og Hanno (1993) som fant en statistisk sammenheng mellom intensjonen og prestasjoner i regnskapsfag. Funnene viser at for å øke intensjonen til studentene til å studere MRR, trenger hverken studiestedene eller revisjonsbransjen å fokusere på opplevelsen studentene har av sammenlignbare fag på bachelornivå.

Kapittel 6.0 Avslutning

6.1 Konklusjon

Denne analysen har hatt som formål å måle studenters intensjoner bak valget om å studere eller ikke studere en master i regnskap og revisjon, støttet opp mot forklaringskraften til teorien om planlagt atferd. Denne har tidligere blitt benyttet av internasjonale studier som retter seg mot studenters intensjoner om å ta en master innen regnskapsfag. Gjennom å ha analysert disse studiene i våre egne undersøkelser, har man bidratt til å skaffe et nyansert bilde over hvordan situasjonen er i Norge sammenlignet med disse landene. Noe som gir en oversikt over hvilke forklaringsfaktorer som ligger bak studentenes valg av masterutdannelse, og hvordan de påvirkes til å velge denne studieretningen. Noen av de bakenforliggende faktorene er det ikke funnet støtte for, men vi ser at alle forklaringsvariablene i det teoretiske rammeverket er støttet. Man dermed si at resultatene fra analysen er i samsvar med påstanden til Ajzen (1991) om at forklaringsvariablene holdning, subjektiv norm og opplevd atferdskontroll har innflytelse på intensjonen til atferden.

Tidligere forskning ved bruk av TPA avdekket at holdninger og subjektive normer er de sterkeste prediksjonene av intensjoner. De bakenforliggende faktorene på subjektive normer som foreldre, venner, forelesere og medstudenter har i vår studie vist sterkest innflytelse på studentenes intensjoner om valg av masterutdannelse. Samtidig ser vi at begrepet opplevd atferdskontroll utgjør den svakeste variabelen, men hvor vi fant at studentenes egen opplevde atferdskontroll over studiet fortsatt har innflytelse på intensjonen. De bakenforliggende faktorene til den opplevde atferdskontrollen, personlighet og ferdigheter har påvirkning på intensjonen, mens studentenes tidligere prestasjoner i regnskapsfag ikke har innflytelse. Det er sammenheng mellom holdning (indre) og intensjon, hvor de bakenforliggende faktorene spennende masterretning, muligheten for å stige i gradene og mange arbeidsmuligheter påvirker studentenes valg. I motsetning hvor holdning (ytre) (høy startlønn og høy arbeidsmengde) ikke har påvirkning på valget.

Basert på resultatene fra analysen bør revisjonsbransjen fokusere på å øke omdømmet for å nå rekrutteringsmålene. Gjennom å forstå hvilke holdningsmønstre som ligger hos studentene, og hvilke sosiale påvirkningsfaktorer som ligger bak intensjonen om å studere MRR, kan utdanningsinstitusjonene fokusere på å øke omdømmet gjennom de faktorene som faktisk har noe å si for valget av studiet. Gjennom å bevisstgjøre studentene om hvilke karrieremuligheter som finnes tidlig i studieløpet kan man påvirke studentene i større grad til å ta en master i

regnskap og revisjon. Analysen vår viser at mange svarer nøytralt på spørsmålene rundt opplevd atferdskontroll. Vi vil dermed oppfordre utdanningsinstitusjonene til å være med på å øke kunnskapsnivået til studentene rundt regnskaps- og revisjonsfag.

6.2 Begrensninger og videre forskning

Etter å ha analysert og diskutert funnene, er det viktig å se på undersøkelsens begrensninger. Et forslag til videre forskning er å i tillegg til å undersøke bachelorstudentenes intensjon, å undersøke om intensjonen fører til faktisk atferd. Vår metodiske fremgangsmåte er bygget rundt en tverrsnittsundersøkelse. Som forklart i metoden er dette et forskningsdesign som kun undersøker fenomenet på et tidspunkt. Designvalget ble tatt på bakgrunn av et tidsperspektiv som kun tillater oss å gjennomføre undersøkelsen på et tidspunkt, og vi har derav ikke hatt mulighet til å undersøke den faktiske atferden til bachelorstudentene. Fremtidig forskning kan også se på om kampanjene satt i gang av Revisorforeningen og de fem store revisjonsselskapene gir resultat. Dette både i form av flere ansettelser, men også blant holdningene fra studentene til studiet.

I metoden redegjør vi for at utvalget vårt er et sannsynlighetsutvalg, som øker sjansen for å få et representativt utvalg. Vi mottok et stort antall respondenter, noe som peker i retning av et representativt utvalg, men uten nok informasjon og datamateriale vedrørende populasjonen, kan vi ikke konkludere med om utvalget er representativt. Et forslag til videre forskning vil være å gjøre et utvalg basert på en populasjon man besitter mer inngående kunnskap om, slik at man kan gjennomføre eksempelvis bortfallsanalyser.

Et av undersøkelsens opprinnelige mål var å kunne sammenligne funnene til bachelorstudentene opp imot MRR-studentene. Gjennom den deskriptive analysen gjennomførte vi flere sammenligninger for hvordan studentene har svart på spørsmålene. Videre kunne vi ønsket å gjøre det samme for den multiple regresjonsanalysen, men datagrunnlaget var for lite til å gi statistisk signifikante funn. Ved å sammenligne funnene fra regresjonsanalysen opp imot like regresjonsanalyser for MRR, vil man med enda større sikkerhet kunne slå fast hvilke faktorer som er viktige for studentene. Et forslag til videre forskning vil å være enda tettere på de ulike MRR-studiene for å sikre at man mottar flere respondenter, og deretter kan gjennomføre ytterligere analyser.

En anbefaling for fremtidig forskning kan være å tilføre flere begreper til forskningsmodellen. Ved å legge til ytterlige begreper, i tillegg til de tre begrepene fra TPA, kan man øke forklart varians av intensjonen. Det vil altså være mulig, i enda større grad, å gi svar på hva som påvirker intensjonen bachelorstudentene har til å studere MRR. For å øke forståelsen rundt intensjonen er et annet forslag å gjennomføre noen dybdeintervjuer i tillegg. Dette kan bidra til å i større grad forstå hvorfor studenter velger slik de gjør, og hva de anser selv som de største drivkreftene til deres intensjon.

Litteraturliste

- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality, and behavior*. Open University Press.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annu Rev Psychol*, 52(1), 27-58. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.27>
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, Personality and Behaviour*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Ajzen, I. & Madden, T. J. (1986). Prediction of goal-directed behavior: Attitudes, intentions, and perceived behavioral control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 22(5), 453-474. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(86\)90045-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(86)90045-4)
- Armitage, C. J. & Conner, M. (2001). Efficacy of the Theory of Planned Behaviour: A meta-analytic review. *Br J Soc Psychol*, 40(4), 471-499. <https://doi.org/10.1348/014466601164939>
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (Revidert. utg.). Academic Press.
- Cohen, J. (2013). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Academic Press.
- Cohen, J. & Hanno, D. M. (1993). An analysis of underlying constructs affecting the choice of accounting as a major. *Issues in accounting education*, 8(2), 219.
- Djurve, A. (2002, 14.06.2002). Dårlig revisjon. *DagensNæringsliv*.
- Eccles, G. R., Newquist, C. S. & Schatz, R. (2007). Reputation and Its Risks. *Magazine*. <https://hbr.org/2007/02/reputation-and-its-risks>
- FMA. (2020). The Auditor Regulation Act (Prescribed Minimum Standards and Conditions for Licensed Auditors and Registered Audit Firms). *Financial Markets Authority*. <https://www.fma.govt.nz/assets/Notices/Auditor-Regulation-Act-Notice-2020.pdf>

- Frey, C. B. & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological forecasting & social change*, 114(January), 254-280.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019>
- Grandal, H. B. (2020, 03.12.2020). Skyhøy tillit til revisorer. *Finansavisen*.
<https://www.finansavisen.no/nyheter/naeringsliv/2020/12/03/7591416/skyhoy-tillit-til-revisorer>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2013). *Hvordan organisasjoner fungerer* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (3. utg.). Abstrakt forlag.
- Karlsson, P. & Noela, M. (2018). Beliefs influencing students' career choices in Sweden and reasons for not choosing the accounting profession. *Journal of accounting education*, 58, 100756. <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2021.100756>
- Kristiansen, S. K. (2019). Revisorer kan redde verden. *Klima og bærekraft*.
<https://www.revregn.no/asset/Utgaver/2019/6-14-5.pdf>
- Lillestrand, S. D. & Pedersen, I. (2016). *Hvor var revisor? : en studie av revisors ansvar for å forebygge og avdekke underslag, og forventningsgapet mellom revisor og samfunnet*.
- Nettskjema. (u.å.). *Sikkerhet*. Hentet 01.04 fra <https://nettskjema.no>
- NHO. (2015). *Foreldrene påvirker barnas skolevalg mest*.
<https://www.nho.no/tema/kompetanse-og-utdanning/artikler/foreldrene-pavirker-barnas-skolevalg-mest/>
- Pallant, J. (2016). *SPSS survival manual : a step by step guide to data analysis using IBM SPSS* (6. utg.). McGraw Hill Education.

Revisjon og Regnskap. (2023). De største revisjonsselskapene: Bredt fokus på likestillings- og mangfoldsarbeid. *LIKESTILLING I ARBEIDSLIVET*, 2.

<https://www.revregn.no/asset/Utgaver/2023/02/Revregn-2023-02-14-18.pdf>

Revisorforeningen. (2021, 04.01.2021). *Revisorutdanningen*.

<https://revisorforeningen.no/fag/ny-revisorlovgivning/nyheter-ny-revisorlov/revisorutdanningen/>

Revisorforeningen. (2022, 18.03.2022). *Skal ansette over 5000 revisorer*.

<https://www.revisorforeningen.no/fag/nyheter/skal-ansette-over-5000-revisorer/>

Revisorforeningen. (2023). *I rute til å rekruttere 5.000 nye revisorer innen 2026*.

<https://www.revisorforeningen.no/om-oss/dnr-mener1/-i-rute-til-a-rekruttere-5000-nye-revisorer-innen-2026/>

Revisorforeningen. (u.å.). *Fordi tillit er det mest verdifulle vi har*.

<https://revisorforeningen.no/om-oss/oppdag/>

Revisorsinspektionen. (u.å.). *Bli auktoriserad revisor*.

<https://www.revisorsinspektionen.se/bli-revisor/>

Sheppard, B. H., Hartwick, J. & Warshaw, P. R. (1988). The Theory Of Reasoned Action: A Meta-Analysis Of Past Rese. *The Journal of consumer research*, 15(3), 325.

Statistisk sentralbyrå. (2022, 31.03.2022). *Studenter i universitets- og høyskoleutdanning*.

<https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/statistikk/studenter-i-universitets-og-hogskoleutdanning>

Stenvold, T. D. & Degerstrøm, M. M. (2020). *Revisjonshandlinger i praksis* (1. utg.). Fagbokforlaget.

Tan, L. M. & Laswad, F. (2006). Students' beliefs, attitudes and intentions to major in accounting. *Accounting education (London, England)*, 15(2), 167-187.

<https://doi.org/10.1080/09639280600787194> (Accounting Education)

Tiberius, V. & Hirth, S. (2019). Impacts of digitization on auditing: A Delphi study for Germany. *Journal of international accounting, auditing & taxation*, 37, 100288.

<https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2019.100288>

VG. (2003, 25.02.2003). Født som tørrpinner. VG.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/J1oyJJ/foedt-som-toerrpinner>

Woxholt, H. (2022). Det er nå det gjelder! <https://www.revregn.no/journal/2022/8/m->

[05/Det_er_nå_det_gjelder!](https://www.revregn.no/journal/2022/8/m-05/Det_er_nå_det_gjelder!)

Lover

Revisorloven. (2020). *Lov om revisjon og revisorer* (LOV-2020-11-20-128). Lovdata.

<https://lovdata.no/lov/2020-11-20-128>

Vedlegg

Vedlegg 1: Spørreskjema bachelorstudenter

Kartlegging av hvilke faktorer/holdninger som påvirker studenter til å velge en Master i Regnskap og Revisjon

Denne spørreundersøkelsen er et ledd i en masteroppgave som ønsker å se på hvilke faktorer som gjør at få studenter velger en Master i Regnskap og Revisjon (heretter MRR). Denne spørreundersøkelsen er også relatert til TRANSACT-prosjektet, som er et samarbeid mellom Handelshøgskolen (HHN) ved Nord universitet samt nasjonale og internasjonale partnere. For mer informasjon om prosjektet, se <https://www.nord.no/transact>

Som takk til alle som velger å svare på spørreundersøkelsen vil vi trekke 1 gavekort på 3 000 kr, 2 på 2 000 kr og 5 på 1 000 kr.

Kort om prosjektet:

Prosjektet har som mål å studere hvilke faktorer som påvirker studenters valg av mastergrad, og da med særlig fokus på hvilke forhold som påvirker studenters intensjon om å velge MRR.

Samt ønsker vi å undersøke hva dere som studenter mener om MRR og hvilke personer, om noen, som er med på å påvirke valget av studium.

Funnene i denne undersøkelsen skal hjelpe oss, universitetene og revisjonsbransjen til å fatte tiltak for å kunne øke interessen rundt MRR-studiet, som igjen vil kunne øke interessen for en karriere i bransjen etter endt studie. Det er gjort lite, eller ingen forskning på dette området tidligere. Derfor vil din deltakelse gi oss den nødvendige informasjonen for å forbedre attraktiviteten, fjerne myter og kunne møte studentene i deres ønsker.

Personvern:

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil naturligvis ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Spørreundersøkelsen består av 30-32 spørsmål og vil ta deg ca. 4 minutter å svare på. Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert og lagret elektronisk og det vil ikke være mulig å identifisere deg i undersøkelsen. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med gjeldende personvernregelverk.

Hvis du ønsker å delta i undersøkelsen og få være med i trekningen av gavekort, trenger vi din e-post adresse til trekningen. E-postadressen vil ikke bli satt i sammenheng med svarene dine, slik at du fortsatt vil være anonym.

Hvis du har spørsmål til studien og om prosjektet, eller ønsker å vite mer om dine rettigheter, ta kontakt med:

Johan Kosmo Larsen: joan.k.larsen@student.nord.no

Sander Husebø: sander.h.lindanger@student.nord.no

Generelt om deg

Hvilken studieretning studerer du nå? *

- Bachelor i økonomi (økonomi og ledelse, økonomi og administrasjon, regnskap, eller lignende)
- Master i Regnskap og Revisjon
- Siviløkonomstudiet mastergrad
- Annet

Kjønn *

- Mann
- Kvinne
- Annet
- Ønsker ikke svare

Alder *

Hva er alderen din?

Hvilket universitet eller høyskole studerer du på? *

- NHH
- BI
- UiA
- OsloMet
- NTNU
- Høgskolen i Innlandet
- UiT
- UiS
- Høgskolen i Molde
- USN
- NMBU
- Høgskolen i Østfold
- Nord universitet
- Høgskulen på Vestlandet

Hvilket år er du på i studieretningen? *

- 1. året
- 2. året
- 3. året

Etter endt bachelor hvilke av disse retningene tenker du å velge? *

- Siviløkonomstudiet
- MRR (Master i Regnskap og Revisjon)
- Ønsker ikke å ta master
- Annet

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

MRR = Master i Regnskap og Revisjon

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
MRR studiet hadde vært mer interessant dersom man samtidig fikk tittelen siviløkonom *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvilke av disse påstandene er mest korrekt?

Jeg har...

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
... tenkt å søke MRR-utdannelsen *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... et ønske om å søke MRR-utdanning, men jeg tror det er bedre for fremtiden min å velge noe annet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... MRR svært langt ned på listen over studier jeg kunne tenke meg å velge, eller ikke interessant/aktuelt nå *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

Ved å gå MRR...

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
... vil jeg ende opp i et yrke med høyt fokus på tall *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... velger jeg et yrke som har høy startlønn *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... vil jeg arbeide i et yrke som gir meg nok utfordringer *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... velger jeg en masterretning som er spennende *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... velger jeg en karriere der jeg vil kunne oppnå høy lønn *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

Ved å gå MRR...

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
... velger jeg en karriere der jeg kan stige i gradene *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... vil jeg ende opp i et yrke med høy sosial status *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... velger jeg en studie som forbereder meg til en karriere med mange arbeidsmuligheter *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... får jeg en utdanning som gir meg flere eller lik andel jobbmuligheter, sammenlignet med siviløkonomstudiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... velger jeg en studieretning der arbeidsmengden er ansett å være høy *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
Foreldrene mine anbefaler meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vennene mine anbefaler meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mine lærere/forelesere anbefaler meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mine medstudenter anbefaler meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tror jeg vil bli påvirket av andre personer til å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
MRR ville vært lett for meg *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har de ferdighetene som er nødvendige for å være en god MRR-student *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har en personlighet som passer for å være en MRR-student *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
Mine prestasjoner i regnskapsfag (slik som driftsregnskap og budsjettering, finansregnskap, o.l.) gjør at jeg passer til MRR-studiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MRR er veldig tallfokusert *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidsmulighetene etter endt studium gir meg motivasjon til å gjennomføre MRR-studiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vil ikke velge MRR for jeg tror/har hørt at studiet er svært krevende *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ønsker du å være med i trekningen av gavekort? *

☐ Ja
☐ Nei

Vedlegg 2: Spørreskjema MRR-studenter

Kartlegging av hvilke faktorer/holdninger som påvirker studenter til å velge en Master i Regnskap og Revisjon

Denne spørreundersøkelsen er et ledd i en masteroppgave som ønsker å se på hvilke faktorer som gjør at få studenter velger en Master i Regnskap og Revisjon (heretter MRR). Denne spørreundersøkelsen er også relatert til TRANSACT-prosjektet, som er et samarbeid mellom Handelshøgskolen (HHN) ved Nord universitet samt nasjonale og internasjonale partnere. For mer informasjon om prosjektet, se <https://www.nord.no/transact>

Som takk til alle som velger å svare på spørreundersøkelsen vil vi trekke 1 gavekort på 3 000 kr, 2 på 2 000 kr og 5 på 1 000 kr.

Kort om prosjektet:

Prosjektet har som mål å studere hvilke faktorer som påvirker studenters valg av mastergrad, og da med særlig fokus på hvilke forhold som påvirker studenters intensjon om å velge MRR.

Samt ønsker vi å undersøke hva dere som studenter mener om MRR og hvilke personer, om noen, som er med på å påvirke valget av studium.

Funnene i denne undersøkelsen skal hjelpe oss, universitetene og revisjonsbransjen til å fatte tiltak for å kunne øke interessen rundt MRR-studiet, som igjen vil kunne øke interessen for en karriere i bransjen etter endt studie. Det er gjort lite, eller ingen forskning på dette området tidligere. Derfor vil din deltakelse gi oss den nødvendige informasjonen for å forbedre attraktiviteten, fjerne myter og kunne møte studentene i deres ønsker.

Personvern:

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil naturligvis ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Spørreundersøkelsen består av 30-32 spørsmål og vil ta deg ca. 4 minutter å svare på. Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert og lagret elektronisk og det vil ikke være mulig å identifisere deg i undersøkelsen. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med gjeldende personvernregelverk.

Hvis du ønsker å delta i undersøkelsen og få være med i trekningen av gavekort, trenger vi din e-post adresse til trekningen. E-postadressen vil ikke bli satt i sammenheng med svarene dine, slik at du fortsatt vil være anonym.

Hvis du har spørsmål til studien og om prosjektet, eller ønsker å vite mer om dine rettigheter, ta kontakt med:

Johan Kosmo Larsen: joan.k.larsen@student.nord.no

Sander Husebø: sander.h.lindanger@student.nord.no

Generelt om deg

Hvilken studieretning studerer du nå? *

- Bachelor i økonomi (økonomi og ledelse, økonomi og administrasjon, regnskap, eller lignende)
- Master i Regnskap og Revisjon
- Siviløkonomstudiet mastergrad
- Annet

Kjønn *

- Mann
- Kvinne
- Annet
- Ønsker ikke svare

Alder *

Hva er alderen din?

Hvilket universitet eller høyskole studerer du på? *

NHH

BI

UiA

OsloMet

NTNU

Høgskolen i Innlandet

UiT

UiS

Høgskolen i Molde

USN

NMBU

Høgskolen i Østfold

Nord universitet

Høgskulen på Vestlandet

Hvilket år er du på i studieretningen? *

4. året

5. året

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
Jeg har til hensikt å bli revisor i løpet av de 3 neste årene *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vil anbefale andre til å studere MRR *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

Jeg valgte MRR...

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
... fordi jeg vil ende opp i et yrke med høyt fokus på tall *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi revisoryrket har høy startlønn *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi jeg vil arbeide i et yrke som gir meg nok utfordringer *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi jeg finner studiet interessant *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi jeg ønsker en karriere der jeg kan oppnå høy lønn *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

Jeg valgte MRR...

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
... fordi jeg vil starte i et yrke der jeg kan stige i gradene *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi jeg vil ende opp i et yrke med høy sosial status *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... for å forberede meg til en karriere med mange muligheter *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... fordi studiet gir meg flere eller lik andel jobbmuligheter, sammenlignet med siviløkonomstudiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... selv om arbeidsmengden er høy *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
Foreldrene mine anbefalte meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vennene mine anbefalte meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mine lærere/forelesere anbefalte meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mine medstudenter anbefalte meg å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ble påvirket av andre personer til å studere revisjon *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
MRR var lett for meg *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg hadde de nødvendige forkunnskapene for å gjøre det bra på MRR-studiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Personligheten min passet bra til å gå MRR *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad er du UENIG eller ENIG i følgende utsagn.

	1 - helt uenig	2 - ganske uenig	3 - noe uenig	4 - nøytral / vet ikke	5 - noe enig	6 - ganske enig	7 - helt enig
Mine prestasjoner i regnskapsfag (slik som driftsregnskap og budsjettering, finansregnskap, o.l.) gjorde at jeg passet til MRR-studiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MRR er veldig tallfokusert *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidsmulighetene etter endt studium ga meg motivasjon til å gjennomføre MRR studiet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MRR utdannelsen er svært krevende *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ønsker du å være med i trekningen av gavekort? *

Ja

Nei

Vedlegg 3: Fordeling spørsmål «MRR er veldig tallfokusert»

MRR er veldig tallfokusert	Antall	Prosent %
1 – 1.9	1	0.1%
2 – 2.9	6	0.7%
3 – 3.9	27	3.3%
4 – 4.9	100	12.1%
5 – 5.9	249	30.0%
6 – 7	446	53.8%
Totalt	829	100.0%
Gjennomsnittsscore	5.48	
Standardavvik	1.07	